

Lustige Zwerge
Deutscher Nationalitätenkindergarten
Zweisprachiges Kindergartenprogramm

Lustige Zwerge Német Nemzetiségi
Óvoda Kétnyelvű Óvodai Program

2019

TARTALOM JEGYZÉK

Bevezető	2
I. Az óvoda adatai	3
II. Az óvoda sajátosságai	4
1. Az óvoda pedagógiai programja	5
2. Az óvoda nevelési formája	5
III. Az óvodai program feltételei	5
1. Az óvoda személyi feltételei	5
Az óvoda pedagógusképe	6
2. Az óvoda tárgyi feltételei	6
IV. Az óvodai nevelés irányelvei	7
1. Az óvodai nevelés alapelvei	7
2. Az óvodai nevelés célja	7
Az óvodai nevelés feladata	8
3. Az óvodába lépés feltételei	9
4. Az iskolai alkalmasság	10
V. Az óvodai nevelés keretei	11
1. Az egészséges életmód, egészségfejlesztési program	11
2. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés	18
3. Anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés	19
VI. Az óvodai nevelés szempontjai	20
1. Szeptember, Október	20
2. November, December	20
3. Január, Február	21
4. Március, Április, Május	22
VII. Az óvodai nevelés tevékenység formái	23
1. Játék	23
2. Verselés, mesélés	26
3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	28
4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	31
5. Mozgás	33
6. A külső világ tevékeny megismerése	35
7. Munkajellegű tevékenység	40
8. Tevékenységekben megvalósuló tanulás	41
VIII. Az óvodai nevelés szervezési formái	43
1. Napirend	43
2. Hetirend	44
3. Ünnepeink	45
IX. Az óvoda kapcsolatrendszere	46
1. Az óvoda és a család	46
2. Az óvoda és az egészségügyi intézmények	46
3. Az óvodák együttműködése	47
4. Az óvoda és az iskola	47
5. Az óvoda és a művelődési ház	47
7. Az óvoda és a gyermekjóléti szolgálat	48
8. Az óvoda és a Német Kisebbségi Önkormányzat	48
9. Az óvoda és a pedagógiai szakmai szolgáltatás	48
10. Az óvoda és az Alapítvány	48
X. Gyermekvédelem az óvodában	49
XI. Az óvoda speciális szolgáltatásai	49
XII. Az óvoda ellenőrzési, értékelési rendszere	50
1. Óvodánk írásos dokumentumai	50
2. A pedagógiai munka ellenőrzése, értékelése	50
3. Az óvodai csoportok és a gyermekek fejlődésének ellenőrzése, értékelése	51
Felhasznált irodalom	52

Kétnyelvű Óvodai Program

Bevezető

Solymár a főváros vonzáskörzetéhez tartozik. A helyi lakosság mellett jelentős azoknak a száma, akik Budapestről és környékéről itt teremtettek otthont maguknak. A lakosság 25-30%-a a német nemzetiséghez tartozik.

A nemzetiségek, fennmaradásához szükség van a nyelv megőrzésére, a hagyományok, szokások, kultúra továbbörökítésére. A nemzetiségi politikában bekövetkezett kedvező változások felerősítették a nemzetiségekhez tartozó emberekben az identitástudatot, bátran vállalják nemzetiségi hovatartozásukat. Ebből adódik, hogy erőteljesebben jelenik meg a kisgyermekes szülők igénye, hogy gyermekeik német nemzetiségi óvodai nevelésben részesüljenek.

2005-ben nyílt lehetőségünk arra, hogy ezeket a törekvéseket a gyakorlatba is átültessük, így szeptember 1-én óvodánk Német Nemzetiségi Óvodaként nyitotta meg kapuit a Német Nemzetiségi Önkormányzat fenntartásában.

I. Az óvoda adatai

1. Az intézmény neve:

Lustige Zwerge Német Nemzetiségi Óvoda

2. Az intézmény székhelye:

2083 Solymár, Mátyás király u. 19.

3. Az intézmény fenntartója és felügyeleti szerve:

Solymár Nagyközség Német Nemzetiségi Önkormányzata

2083 Solymár, József A. u. 1.

4. Az intézmény típus szerinti besorolása:

A költségvetési szerv típusa: óvoda

Az intézmény gazdálkodási besorolása: önállóan működő

5. Az intézmény gazdálkodási feladatait ellátó önállóan működő és gazdálkodó szerv:

Solymár Nagyközség Önkormányzat Polgármesteri

Hivatal 2083. Solymár, József A. u. 1.

6. Az intézmény OM azonosítója:

200641

6. Az intézmény PIR azonosítója:

650418

7. Az intézményben felvehető maximális gyermeklétszám: 75 fő

9. Az intézmény működési területe: Solymár

Nagyközség közigazgatási területe

10. Az intézmény alaptevékenysége:

Az „Országos óvodai alapprogram” és a „Nemzetiségi óvodai irányelvek” figyelembevételével az óvodáskorú gyermekek sokoldalú nevelése, tankötelezettségre történő előkészítése, a nemzetiségi nyelv, kultúra, hagyományok ápolása, mely a nemzetiségi önazonosság megőrzésére és erősítésére irányul.

11. Az intézmény tevékenysége:

Az intézmény TEÁOR száma: 8510

Szakágazat száma: 851020 óvodai nevelés

Alaptevékenység alapvető szakfeladata: 80111-5 Óvodai nevelés

Ellátandó feladatok szakfeladatrend szerinti besorolása:

851011 Óvodai nevelés, ellátás

851013 Nemzetiségi óvodai nevelés, ellátás

562912 Óvodai intézményi étkeztetés

841907 Önkormányzatok elszámolásai költségvetési szervekkel

680002 Nem lakóingatlan bérbeadása, üzemeltetése

12. Az intézmény jogállása:

Önálló jogi személyiségű helyi önkormányzati költségvetési szerv

II. Az óvoda sajátosságai:

Óvodánk a faluközpontban helyezkedik el. 1930 óta működik óvodaként. Eleinte fél napig üzemelt, a gyermekek ebédelni hazamentek. A gyermekek túlnyomó részben németajkúak voltak, és csak az óvodában ismerkedtek meg a magyar nyelvvel. Az 50-es évektől fokozatosan bevezették a napközi otthonos rendszert.

Az óvoda az elmúlt évek alatt sokat változott, de megőrizte külső arculatát, sajátos, barátságos, családi hangulatát. Az óvoda bővítésénél és felújításánál törekedtünk arra, hogy ez a jelleg megmaradjon.

Óvodánk épületében három csoportszoba hozzátartozó mosdóval és öltözővel, nevelői szoba, felnőtt öltöző, logopédia szoba, tornaterem, nevelői szoba, mosdóhelységek, konyha, irodák, mosókonyha, és raktárhelység van.

Az óvoda felső udvara az átépítés után szép borítást kapott. Az alsó udvarra kerültek az udvari játékok és megmaradt a szánkózásra kijelölt terület is. A kert végében folydogáló patak kellemessé teszi a nyári életet.

Óvodánkban három vegyes csoport működik, háromtól hétéves korig együtt vannak a testvérek, unokatestvérek, barátok, ezzel is erősítve az otthonos családi légkört, ami ideális környezetet biztosít a nyelvi nevelésnek. Hiszen a gyermekek úgy élnek itt, mint egy nagycsaládban. Így az óvónőn, mint nyelvi modellen kívül az utánzásra épülő nyelvi nevelés is érvényesül, mert a nagyobbak kisebbekre gyakorolt pozitív hatása vitathatatlan, a nagyok a tanultakat átörökítik a kisebbeknek, így a nyelvi nevelés folyamatos.

1, Az óvoda a pedagógiai programját:

az óvodai nevelés országos alapprogramja és a nemzetiségi óvodai irányelvek figyelembevételével Talabér Ferencné: Nyelvi nevelés – nyelvi fejlesztés a nemzetiségi óvodákban c. módszertani kézikönyvére valamint a saját óvodai közösség helyi hagyományaira és nevelői tapasztalataira építve készítette.

2, Az óvoda nevelési formája:

Kétnyelvű óvoda, ahol az óvodai élet tevékenységi formáiban két nyelv – a nemzetiség nyelve és a magyar nyelv – használata érvényesül. A két nyelv használatának arányát a gyermekek nyelvismerete határozza meg, de a cél a nemzetiség nyelvének hangsúlyozása.

III. Az óvodai program feltételei

1, Az óvoda személyi feltételei

Felsőfokú főiskolai végzettségű óvodapedagógus	7
Pedagógiai munkát segítő dajka	3
Pedagógiai asszisztens	1
Gondnok	1 részmunkaidős
Konyhalány	1
Titkárnő	1 részmunkaidős
Takarítónő	1

Logopédus foglalkozik a gyerekekkel.

A pedagógiai program eredményes megvalósítását segíti, hogy óvónőink jól képzettek:

felsőfokú német nemzetiségi óvodapedagógusi diploma 6 óvónő,
pedagógus szakvizsga 1 óvónő.

Szakképesítések:

nemzetiségi táncoktató 3 óvónő,
tehetséggondozó 1 óvónő

A testületben évtizedek óta a pályán lévő, tapasztalt óvónők vannak. Szakmai továbbképzésüket célkitűzéseinknek megfelelően tervezzük, szervezzük. Testületünk a beiskolázási terv elfogadásával dönt a részvételről.

2, Az óvoda pedagógusképe

Olyan óvodapedagógus, akire jellemző a pedagógiai optimizmus, a szülők tisztelete, a megértő, együtt érző, segítőkész gyermekszeretet, a német nemzetiségi kultúra, hagyományok, szokások ápolása, átörökítése iránti elkötelezettség.

Nevelőtestületünk szakmailag jól felkészült, pedagógiai megújulásra törekvő.

Jellemzője az önképzés, a továbbképzés. Testületen belül lehetőséget kínálunk az önállóságra, a kezdeményezésre. A különbözőséget elfogadjuk, az egyéni értékek pozitív irányú megközelítését erősítjük. Munkánk során eredményesen együttműködünk és kiegészítjük egymást.

3, Az óvoda tárgyi feltételei

Környezetünk esztétikus, szép. A csoportszobákhoz külön öltöző, mosdó tartozik. Rendelkezünk szépen berendezett tornateremmel, nevelői szobával, irodákkal, logopédiaszobával, korszerűen berendezett konyhával.

Az óvoda eszközszerkezete:

Az alapvető szakmai és játékeszköztárunk megfelelő.

A program működőképességének megtartásához az eszközök minőségi és mennyiségi bővítésére folyamatosan szükség van. Ezek költségeit a költségvetésből és az egyéb forrásból tudjuk biztosítani (szponzorok, alapítvány, szülői segítség, pályázat).

IV. Az óvodai nevelés irányelvei

1, Az óvodai nevelés alapelvei

- Szeretetteljes, biztonságot adó, érzelem gazdag óvodai légkört teremtünk.
- A család elsődleges nevelő hatását tiszteletben tartjuk, hiszen az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, amely a családi nevelés kiegészítője a gyermek 3. életévétől az iskolába lépésig.
- A gyermeki személyiségből kiindulva a fejlődési különbözőségeket figyelembe véve nevelünk.
- A gyermeket -mint fejlődő személyiséget- különleges védelem illeti meg.
- Nevelésünk középpontjában a gyermek áll. Nevelési gyakorlatunkban biztosítjuk a gyermekek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit.
- A játékot alapvető és legfőbb tevékenységformának tekintjük.
- Megteremtjük a természetes légkört, a szabad játék feltételeit, így a gyermek igényei a játékban, mozgásban, szerepjátékban megvalósulhatnak.

2, Az óvodai nevelés célja és feladata:

Az óvoda célkitűzései:

Az óvodai nevelés a gyermek életkori és egyéni sajátosságainak, valamint eltérő fejlődési ütemének figyelembevételével elősegíti a gyermek sokoldalú, harmonikus fejlődését, személyiségének kibontakozását.

A nyelvi nevelés folyamatában résztvevő gyermekek életkori sajátosságaira építve ápolja a német nemzetiségi hagyományokat, szokásokat, megalapozza a kétnyelvű identitástudat kialakulását. A nemzetiségi kultúra közvetítését a szülői házzal, a nemzetiségi környezettel együtt kívánja megvalósítani.

A nyelvi nevelés céljai:

a német nyelv és kultúra közvetítése a gyermek életkorának és értelmi fejlettségének megfelelően

- a német nemzeti kultúra kincs és hagyomány ápolása, a gyermek életkorának megfelelően

- az óvodás előkészítése a nyelvtanulásra, valamint természetes beszédhelyzetekkel, a beszédképesség kialakítására
- elősegítjük a kétnyelvű személyiség kialakulását

Az óvodai nevelés feladatai:

Az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- az egészséges életmód kialakítása
- az érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés
- az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

A nyelvi nevelés feladatai:

- a, A nyelvi nevelésben jelentős szerepet játszik a gyermek életkorának figyelembevétele:
  - az artikulációs bázis, amely lehetővé teszi a német nyelv kiejtésének megtanulását, a nyelv zeneiségének érzékelését
  - az utánozási képesség fontos szerepet játszik a kommunikációs helyzetekben
  - a kíváncsiság, állandó keresésre, vizsgálódásra, tapasztalatok gyűjtésére ösztönzi
  - állandó tevékenység, az óvónővel való interakcióban

A felsorolt életkori sajátosságok, a nyelvelsajátítás alapvető feltételei.

- b, A kétnyelvű csoportban a gyermek alapvető szükségleteit, különösen a hovatartozás és a szeretet szükségletét kell kielégíteni. Figyelemmel kísérjük a gyermekeket, a biztonság és védettség érzését nyújtjuk nekik.

Az óvónő feladata, hogy a gyermekkel szoros, közvetlen, érzelmetli kapcsolatot építsen ki, a gyermek biztonság érzésének erősítésével.

További fontos feladatai közé tartozik az egyértelmű, kifejező mimika és gesztus, valamint a megfelelő magatartás, amelyekkel tökéletessé és szemléletessé teszi a beszédhelyzetet .

- c, Az óvodások nyelvelsajátítása sikeres lesz, ha biztosítjuk a gyermeknek a válaszoló és a beszélő szerepét. Az óvónő és gyermek közti interakció, a szerepcseré játékok nagyon kedveltek és erősítik a válaszadási képességét.

A sikeres nyelvi nevelés megköveteli ezenkívül az alkotó beszédet és a beszédképesség kialakítását. A gyermekek passzív szókincse nagyobb, mint az aktív.

d, A nyelvi nevelésben alapelv, hogy a gyermeket anyanyelvén neveljük. Azon a nyelven, amit megért, és amin nehézség nélkül tud kommunikálni.

Azok a gyerekek, akiknek az anyanyelve magyar, azok ezen - a nyelven nevelődnek és beszélnek. Ez mellett tanév elejétől kezdve nyelvi gyakorlatok vannak bevezetve, melyeket rendszeresen és naponta használunk. Ez a gyakorlás és ismétlés erősíti a gyermek biztonságérzetét és a nyelvelsajátítás eredményéhez vezet.

Az óvónő feladata, hogy a nyelvet a szituációknak megfelelően váltsa, a nyelv használata világos és érthető legyen, hogy a nyelvváltás ne okozzon zavart.

e, A nyelvi nevelés egyik legfontosabb feladata, hogy a nemzetiségi hagyományokat, szokásokat, kulturális értékeket ápolja. A megfelelő népi kincs közvetítése erősíti a gyermek pozitív identitását és együvé tartozás érzését. A népköltészet által pozitív beállítódást nyerünk a nyelvhez.

- f, A kétnyelvű csoportban teremtjük meg azt a tanulási légkört, amelyben
- spontán, utánzásos tanulás valósul meg, a játéktevékenységek segítségével
  - a német nyelvet a szituáció és cselekvés orientált tanulás útján közvetítjük
  - a megértést, sokféle kezdeményezés és foglalkozás segíti elő
  - a német nyelvet az óvodai élet mindennapjaiban alkalmazzuk

3, Az óvodába lépés feltételei

Óvodánk nemzetiségi kétnyelvű intézményként a 3. életévüket betöltött, a nemzetiségi nyelv iránt érdeklődő szülők gyermekeit fogadja. A felvétel jogát a Köznevelési Törvény és a Nemzetiségi Törvény biztosítja. Az óvodai felvételekről férőhelyen belül minden jelentkező esetében az óvodavezetője, férőhelyen túli igények esetében felvételi bizottság dönt, melynek az eredményéről az óvodavezető értesíti az igénylőt.

4, Az iskolai alkalmasság

Óvodai nevelésünk eredményességét a kisiskolás korba való átlépéshez szükséges képességek, készségek alapvetően meghatározzák. A szülők igénye, hogy az óvodai munkánkkal a gyermekeket felkészítsük a kétnyelvű iskolai nevelő- oktató munkára. Normál fejlődés esetén a gyermek az óvodáskor végére eléri az iskolai munkához szükséges fejlettségi szintet. Az iskolaérettségnek testi, lelki és szociális kritériumai vannak, melyek közül egyik sem hanyagolható el, mindegyik egyformán szükséges a sikeres iskolai munkához. A gyermek tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek, érzékelése, észlelése tovább differenciálódik.

V. Az óvodai nevelés keretei

1. Az egészséges életmód, egészségfejlesztési program

Az egészséges életmód célja a gyermekek testi fejlődésének elősegítése. Ezt a gondozási szokásrendszer kialakításával, a testi szükségletek kielégítésével, mozgásigényük kielégítésével kívánjuk elérni. Fontosnak tartjuk, a gyermekek egészségének védelmét, edzettségük biztosítását. Ehhez állandó feltételeket, egészséges környezetet biztosítunk.

Kialakítjuk a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokásokat, megalapozzuk a környezettudatos magatartást.

Arra törekszünk, hogy a gyermekek egyre önállóbban elégítsék ki szükségleteiket. Az óvónő az óvodába lépés pillanatától biztosítja az önálló testápolás, tisztálkodás, a fogmosás, étkezés, öltözködés szervezettségét, és ezekben a helyzetekben adjon lehetőséget a nemzetiségi nyelv megismerésére, helyes alkalmazására.

Az étkezési szokásokat részben az időbeli folyamatossággal alakítjuk ki, különös célunk a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése.

A mindennapi mozgás nélkülözhetetlen eleme az óvodai életnek. A gyermekek a különböző mozgáshelyzetekben szabad választás alapján, mozgásfejlesztő eszközök igénybevételével egyénileg gyakorolják a mozgást. Fontosnak tartjuk az edzés lehetőségének biztosítását.

Az egészségfejlesztés területei:

- egészséges táplálkozás
- mindennapos testnevelés, testmozgás
- személyi higiéné
- testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése
- a bántalmazás, erőszak megelőzése
- baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

„Itt minden érted van,

érezd jól magad.”

Egészséges táplálkozás

A gyermek testi-szellemi fejlődésének feltételeit igyekszünk biztosítani. A fejlődés alapfeltételei között kiemelt jelentőségű a gyermek egészséges táplálása.

A gyermeknek az egészséges táplálkozás érdekében naponta az öt alapélelmiszer-csoport mindegyik tagjából kell fogyasztania.

Az alapélelmiszer-csoportok között a következőket tartjuk számon:

- kenyér, pékáru, tésztaféle, rizs
- gyümölcs, zöldség,
- hús, hal, tojás,
- tej és tejtermék,
- olaj, margarin, vaj, zsír.

Kulturált körülmények között a fogásokat folyamatosan felszolgáljuk (várakozási idő kerülése).

Megkedveltetjük az ízeket, intenzív rágásra ösztönöz, folyamatosan folyadékot biztosítunk.

Életkoruknak, fejlettségüknek megfelelően kanál, villa és kés helyes használatával ismertetjük meg a gyerekeket.

Fokozottan ügyelünk a táplálék érzékeny gyermekek diétájára (Sodexo kft vagy a család biztosítja).

Az étkezést örömtelivé tesszük, jó hangulatot teremtünk az ételek elfogyasztásához. Játékos alkalmat teremtünk arra, hogy a gyermekek maguk is részesei legyenek egyszerűbb ételek elkészítésének (pl. salátakészítés, tízórai összeállítás).

A nevelési év során több alkalommal szervezünk egészséges táplálkozást népszerűsítő tevékenységet. Így a gyerekek őszi piacot, zöldséges üzletet, kerteket látogatnak meg. Ismerkednek gyümölcsökkel, zöldségfélékkel. Minden érzékszervet megmozgatnak a tapasztalatszerzés során, mindezeket versekkel, mondókákkal, mesékkel, körjátékokkal tesszük még vonzóbbá. A legvonzóbb tevékenységek a kóstolók és a salátakészítés zöldségből, gyümölcsből.

Az étkezések során előfordul minden féle tejterméket megkóstoltatunk a gyerekekkel. Beszélgetünk a tej fontosságáról miért is fontos az emberi szervezet számára, kiemelve a csontok, és a fogak egészségét.

Mindennapos testnevelés, testmozgás

Fontos feladatunk a gyermekek mozgásigényének kielégítése és testi képességük fejlesztése.

Változatos napi és heti rendben biztosítjuk a gyermek mozgásigényének folyamatos kielégítését. Minden nap szervezünk mozgástevékenységet (tornaszobában vagy udvaron).

Heti 1 kötelező testnevelés foglalkozást tartunk minden korcsoport számára. Edzési lehetőséget a testnevelés, környezet, levegő, nap kihasználásával biztosítjuk.

Időjárástól függően (köd, -5 fok, eső, viharos szél esetén nem) napi 1-3 órát levegőzést biztosítunk.

A nyári napirendet az egész napos levegőn való tartózkodásra építjük (kivétel az erős napsugárzás miatt a 10-15 óra közötti időszak).

Személyi higiéné

Tisztálkodás

A napirend keretei között elegendő időt biztosítunk a gondozási teendők egyéni tempó szerinti végzésére.

Tisztálkodási folyamatot megismertetjük: helyes sorrendiséggel és technikával, egészségügyi szokásokkal.

A tisztaság alapvető fontosságának, a betegség megelőzés és fertőzések megelőzésének jelentőségét tudatosítjuk a gyermekekben.

A test tisztántartásán értjük a bőr, fogak, szájüreg, haj, érzékszervek, körmök ápolását, a ruházat higiénáját.

Hangsúlyt fektetünk a közvetlen környezetünk tisztántartására. A megvalósításban fejlettség szerinti segítséget nyújtunk.

Fokozatosan kialakítjuk az önállóságot.

Öltözködés

Elegendő időt és szükséges segítséget biztosítunk az öltözködésben és a ruházat elhelyezésében a saját polcán.

A megfelelő ruházat kiválasztására ösztönözzük a gyerekeket.

Fokozatosan kialakítjuk az önállóságot.

A szülőkkel való kapcsolattartás során a megfelelő mennyiségű és minőségű ruházat és cipő biztosítására javaslatot teszünk. Például: váltóruhák, lábboltozatot és lábfejet védő megfelelő méretű cipők biztosítása, lógó alkatrészek eltávolítása.

Pihenés

Ebéd után a nyugodt pihenés feltételeit biztosítjuk.

Ellenőrizzük a terem szellőztetését, az ágyak megfelelő elhelyezését (a lehető legnagyobb távolságban).

A gyermekek elalvását segítjük a biztonságot adó szokásrendszerrel, pl. mesével, énekkel, zenehallgatással, testi közelséggel, puha tárgyakkal.

Pihenés időtartama két óra, a nagycsoportosoknak igény szerint kevesebb.

Az ágyneműről és annak tisztításáról a dajka gondoskodik, általában havonta és a gyermek minden megbetegedése alkalmával.

Egészséges, tiszta, biztonságos környezet megteremtése, higiénias szabályok kialakítása

Az óvodás gyermek saját testi gondozásának megtanítása és mozgásigényének kielégítése csak egészséges környezetben történhet. Ennek érdekében a dajkák munkájához tartozik a mindennapos portalanítás, felmosás, fertőtlenítés, szellőztetés a higiénias szabályok betartatása a gyermekkel.

A balesetveszély elkerülése érdekében a gyermekek által használt eszközöket fokozott odafigyeléssel kezeljük, szükség esetén javíttatjuk, cseréljük.

Különösen az udvari, vagy játszótéri játékoknál, sétán felhívjuk a gyermekek figyelmét a helyes eszközhasználatra, biztonságos közlekedés szabályaira.

A gyermekek szükséglete szerint (szülők bevonásával) speciális szakemberek bevonásáról gondoskodunk, az óvoda orvosa, fogorvosa, védőnője, szakszolgálatok segítségével.

A logopédusa hetente kétszer tart foglalkozásokat óvodánkban. A nevelési év elején a logopédus felméri a beszédhibás gyermekeket, s az órarendjében a fejlesztő foglalkozásokat megtervezi.

A Pedagógiai Szakszolgálat, Gyermekjóléti Szolgálat szakembereivel kapcsolatot tartunk, akik megvizsgálják a fejlődésben akadályoztatott gyermekeket, javaslatot adnak az egyéni bánásmódra és a fejlesztésre, valamint speciális terápiát biztosítanak a rászoruló gyerekeknek. A javaslatokat beépítjük az egyéni fejlesztő munkába.

Testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése

A dohányzás megelőzésében és visszaszorításában jelentős szerep jut az óvodapedagógusoknak és az óvoda technikai személyzetének. Az óvoda felnőtt dolgozói modellt, mintát jelentenek a gyermekek számára. Az óvodában a gyermek előtt dohányzó felnőtt nagyobb hatást gyakorol a gyermekekre, mint egyéb szocializációs helyzet, ezért az óvoda dolgozói nagyobb felelősséggel tartoznak személyes példamutatásukért. Az óvoda feladata minden olyan helyzet elkerülése, amely a gyermeknek kedvezőtlen mintaként szolgálhat.

A dohányzás ártalmainak elemzésére szolgáló szabad beszélgetések kezdeményezésére a következő alkalmakat, lehetőségeket alkalmazzuk:

- Kirándulási élmények feldolgozása: napsütés, szabad levegő, madárdal, napozás (le barnulás), szabad mozgás, jókedv, veszélyek (napozás, növényzet.), értéke: füstmentesség, pormentesség, szabad légzés, erőkifejtés, sok mozgás.
- Városi, falusi élmények megbeszélése: az utca forgalma, a gépkocsik füstje, az áruházak levegője, gyárak környékének kedvezőtlen viszonyai, az utcai porképződés, a helyiségek szellőztetése.
- Beszélgetés arról, milyen leszek, ha nagy leszek: mi szeretnék lenni; segíteni akarok másoknak, alkotni szeretnék, egészséges, edzett, erős akarok lenni; mit kell ezért tenni, mit kell elkerülni.

A bántalmazás, erőszak megelőzése

„A gyermek bántalmazása és elhanyagolása (rossz bánásmód) magában foglalja a fizikai és/vagy érzelmi rossz bánásmód, a szexuális visszaélés, az elhanyagolás vagy hanyag bánásmód, a kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolás minden formáját, mely a gyermek egészségének, túlélésének, fejlődésének vagy méltóságának tényleges vagy potenciális sérelmét eredményezi egy olyan kapcsolat keretében, amely a felelősségen, bizalmon vagy hatalmon alapul.”

Elhanyagolást jelent, ha a szülő vagy a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, amely súlyos ártalmat okoz, vagy ennek veszélyével fenyeget bármelyik területen: egészség, oktatás, érzelmi fejlődés, táplálkozás, lakhatás és biztonságos körülmények, amely veszélyt jelent, vagy nagy valószínűséggel jelenthet a gyermek egészségi állapotára, mentális, lelki és spirituális, erkölcsi és szociális fejlődésére. Figyelembe kell venni ennek megítélésakor, hogy milyen mértékben adottak a feltételek a család rendelkezésére álló erőforrásai tekintetében. Minden olyan mulasztás vagy baj okozása, amely jelentőse árt a gyermek egészségének vagy lassítja, akadályozza szomatikus, mentális és érzelmi fejlődését.

Érzelmi elhanyagolást jelent az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése, elutasítása, a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás más családtaggal szemben.

Fizikai elhanyagolást jelent az alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, a felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása olyan esetekben, amikor veszélynek van kitéve. Ide sorolható az orvosi ellátás késleltetése, az orvosi utasítások be nem tartása, a védőoltások beadatásának indokolatlan elmulasztása, késleltetése.

A gyermekbántalmazás azt jelenti, ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek, vagy ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt - bár tud róla, vagy szemtanúja – nem akadályozza meg, illetve nem jelenti.

Az érzelmi bántalmazás azt a rendszeres, hosszú időn át tartó érzelmi rossz bánásmódot jelenti, amely súlyos, és tartósan káros hatással van a gyermek érzelmi fejlődésére. Ez magában foglalhatja annak közvetítését a gyermek felé, hogy értéktelen, el nem fogadott, nem kívánt és nem szeretett. Jelenthet az életkornak, vagy a fejlettségnek nem megfelelő elvárások támasztását a gyermekkel szemben (pl. a

szobatisztaság idő előtti erőltetése, a képességekhez nem igazodó követelmények). Ide tartozik a gyermekekben állandó félelemérzet, vagy szorongás keltése, megszegényítés, állandó kritizálás, az érzelmi zsarolás, a gyermek kihasználása. Az érzelmi bántalmazás súlyos formája az olyan élethelyzet, amelyben a gyermek szem és fültanúja más bántalmazásának. Az érzelmi bántalmazás mindezen komponenseket magában foglalhatja, de egymagában is jelentkezhethet.

Különleges ellátást és kezelést igényel, ha gyermek bántalmaz gyermeket. Ezekben az esetekben egy gyermeket egy másik gyermek, vagy gyermekek csoportja a konfliktusok szokásos kezelésén túl - ismételten - fizikailag, lelkiileg bántalmaz. A probléma kezelésénél igen fontos, hogy az áldozat és az elkövető egyaránt kapjon megfelelő segítséget. Speciális terület a testvérbántalmazás, annak érzelmi vonatkozásai, indulati tartalma miatt.

A mi feladatunk a gyermekek, tanulók nevelése, tanítása. Ezzel összefüggésben kötelességünk, hogy közreműködjünk a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.

Közreműködünk a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködünk a gyermekjóléti szolgálattal.

Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

Fontos, hogy rájöjjenek az óvodások; egy kis odafigyeléssel és óvatossággal rengeteg baleset és a vele járó fájdalom elkerülhető lenne. A gyerekek megismerkednek a vészhelyzetek, vagy balesetek során elvégzendő legfontosabb teendőkkel, illetve ezek közül is azzal, amit ők el is tudnak végezni. Ide tartozik a segítségkérés (felnőtt értesítése, vagy esetleg mentőhívás), a beteggel való kapcsolatteremtés és a könnyebb sérülések ellátása. A gyerekek megtanulják, hogy egy-egy hétköznapi tárgy (pl.: bicikli, mászóka, autó, gyógyszer) milyen veszélyforrásokat hordoz magával, illetve mire érdemes odafigyelniük a balesetek megelőzése érdekében. Módszere a szerepjáték, mesélés, bábozás, könyv és képpolvasás, társasjátékok, beszélgetés.

Védő-óvó előírás:

- az egészségük és testi épségük védelmére vonatkozó előírás,
- a foglalkozásokkal együtt járó veszélyforrások,

- a tilos és az elvárható magatartásforma.

A védő-óvó előírásokat a gyermekek életkorának és fejlettségi szintjének megfelelően kell ismertetni. Az ismertetés ténye a csoportnaplóban kerül dokumentálásra.

Az óvoda házirendjében vannak meghatározva azok a védő, óvó előírások, amelyeket a gyermekeknek az óvodában való tartózkodás során meg kell tartaniuk. A gyermekbalesetek megelőzése érdekében illetve bekövetkezésekor ellátandó feladatok az SZMSZ –ben kerültek rögzítésre. Elsősegély doboz a fejlesztő szobában és a földszinti folyosón található.

Az óvoda berendezése, eszközei csak a baleset megelőzés szempontjai alapján történt vizsgálat után kerülnek használatba, állapotuk folyamatosan ellenőrzésre kerül, ez az udvari eszközök esetében szakértői felülvizsgálattal egészül ki.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végén

- A gyermekek a szokásrendszernek megfelelően önállóan tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek.
- Vigyáznak a tisztálkodási eszközökre, önállóan használják a papírzsebkendőt tüsszentésnél, köhögésnél.
- Önállóan döntenek az ételek mennyiségének megválasztásában, készségszinten használják a kanalat, kést, villát.
- Esztétikusan terítenek.
- Önállóan öltözködnek, ruhájukat ki- begombolják, összehajtják.
- Környezetükben igyekeznek rendet tartani.
- A szelektív hulladékgyűjtés természetessé válik számukra.

2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az óvodáskorú gyermek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége, ezért fontos a derűs, szeretetteljes légkör kialakítása, amelyben a gyermeket már az óvodába lépés pillanatában pozitív hatások érik a nemzetiségi német nyelvvel való ismerkedése során.

Minden interakcióban pozitív attitűddel közelítünk a gyermekhez.

A gyermek közösségi érzékenységének fejlődését segítjük, ugyanakkor énérvényesítő törekvéseinek is teret engedünk.

Segítjük, támogatjuk a társas kapcsolatok kialakulását, a tolerancia, a figyelmesség, az együttérzés, az önzetlenség, a segítőkészség képességének fejlesztésével.

Fontosnak tartjuk a közös élményekre épülő közös tevékenységeket, ezért napirendünkben, heti rendünkben a folyamatos életszervezésnek, rugalmasságnak adunk teret.

Segítjük a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet és a szülőföldhöz való kötődés alapja.

A gyermekekben olyan képességeket kell kialakítanunk, hogy képesek legyenek a másság elfogadására.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végén

- A gyermekek ragaszkodnak óvodájukhoz, a kisebb gyermekekhez, ezt meg is fogalmazzák.
- Igényükké válik a szabályok betartása, megszegésükre egymást figyelmeztetik.
- Kérés nélkül is segítenek egymásnak.
- Érdeklődőek társaik, barátaik iránt.
- Szeretettel fogadják a vendégeket.
- Szívesen dolgoznak a közösségért.
- Értékelik saját tetteiket.
- Igyekeznek legyőzni az akadályokat.
- Szociálisan érettek az iskolába lépéshez.

3, Anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.

Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció az óvodai nevelőtevékenység égiszében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyerek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére figyelmet kell fordítanunk.

A gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára építve olyan változatos tevékenységeket biztosítunk, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről. Az értelmi nevelés feladata:

- a gyermek spontán és tervezetten szerzett ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben való gyakorlása
- az értelmi képességek – érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás fejlesztése.

Nagyon fontos az értelmi képesség, a képzelet, a kreativitás fejlődését segítő, ösztönző környezet biztosítása.

VI. Az óvodai nyelvi nevelés szempontjai

1, Szeptember, Október

- Ezekben a hónapokban alapozzuk meg a gyermek nyelvi befogadóképességét. Az óvónő egyértelmű, érthető mimikával, gesztussal építi ki a gyermekkel való szoros, közvetlen, érzelmi kontaktust.
- A nagyobb gyermekek tovább gyakorolják az udvariassági és üdvözlési formákat. A nagyok, mintául szolgálnak a kicsiknek.
- Hetente több új és ismert páros játékot tanulnak és gyakorolnak.
- A témaköröknek megfelelően válasszunk játékfajtákat, amivel a nagyok szókincsét is bővíthetjük (ismert nyelvi szituációk, szabályjátékok, szerepjátékok ismétlése, életközeli tevékenységek).

A napirendben változatos, érzelemmel telített, természetes beszédhelyzetek legyenek.

2, November, December

Az óvónő kifejező metakommunikációs rendszer segítségével tud német felszólításokat alkalmazni, melyeket az előző hónapban már magyarul előkészített. A kötetlen játék alatt az óvónő és a gyermek között rövid német felszólítások, kérdések

hangoznak el. A nagyobb gyerekek játéktevékenységeiben a német nyelv gyakrabban előfordul, főként a szabály játékok egyes fajtáinál. Egyes tevékenységeknél, a gyermek fejlődési szintjének megfelelően beszéljünk még magyarul. Az óvónő német beszédét megfelelő dallam, ritmus kíséri (a sok ismétlés biztonságérzetet nyújt a gyermeknek).

- A kicsi és az újonnan felvett gyermekekkel, az udvariassági és üdvözlési formákat gyakoroljuk. Az óvónő ezt a formát, érzelmetli mozdulatokkal kíséri.
- A mindennapos testnevelés német nyelven folyik. A szakkifejezéseket megfelelő mozgással kell kísérni. A jó előkészítés és szemléletes mozgás következtében, a gyerekek gyorsan megkedvelik és örömmel gyakorolják a testnevelési feladatokat.
- Minden témakörre tervezünk hetente egy napot, amikor a gyerekek az élményeiket össze tudják gyűjteni. Ez történhet közös tevékenységgel, cselekvéssel, élmény átélésével.
- Ünneppalakkal kapcsolatos mondókák, versek, gyermekdalok, körjátékok kiválasztása, gyakorlása.
- Figyeljük a gyermekek helyes kiejtésére, jó artikulációjára. A kiejtést egyénenként vagy kis csoportokban gyakoroljuk.

3, Január, Február

- Az óvónő a német beszéddel bővíti a gyermek passzív szókincsét és fejleszti a hallás utáni beszédértést. Ügyelünk arra, hogy minden tevékenységi forma, amely már magyarul elő van készítve, németül egyértelműen legyen levezetve.
- A megtanult körjátékokat, mozgásjátékokat, gyermekjátékokat, mondókákat, verseket és meséket folyamatosan gyakoroljuk. Az összeállított anyag gyermek közeli, érdekesen és változatosan legyen tervezve és levezetve.
- A gyermek produktív beszédét megfelelő szemléltető anyagokkal és lehetőség szerint az összes érzékszervet igénybe véve fejlesztjük.
- A heti téma nyelvi anyagát úgy választjuk ki, hogy a német nyelv zeneiségét, ritmusát és jellegzetességeit érzékeltetjük, szemléltetjük (mese, vers, népdal...)
- A napirendben sok beszédhelyzetet teremtünk, amelyeket különböző tevékenységekkel valósítunk meg (gyűjtés, rendezés, válogatás, megkülönböztetés...)

- A nyelvi szituációkban meg kell ragadni a lehetőséget, a válaszadás és a szerepcsere gyakorlására.

4, Március, Április, Május

- A napirendben a két nyelvet, világosan és tudatosan kell összekapcsolnunk. Törekednünk kell arra, hogy a gyermekek beszéd szintjének megfelelően beszéljünk, válaszadást és szerepcserét folyamatosan gyakoroljunk.
- Kétnyelvű környezet minden tevékenységében, biztosítani kell a szituáció és cselekvésorientált tanulást, de fontos szerepet játszanak a nyelvtanulásban a különböző játékfajták is.

A felsorolt 4 rész nyelvi szempontjai a kétnyelvű vegyes csoport nevelésében, oktatásában összefüggőek legyenek és ezeket folyamatosan, állandóan ismételve alkalmazzuk.

VII. Az óvodai nevelés tevékenység formái

Az óvodai nevelés alapprogramja a tevékenység formákat és a hozzákapcsolódó óvónői feladatokat tartalmazza. A kétnyelvű vegyes csoport nyelvi nevelésében az egyes tevékenység formák folyamatosan kiegészülnek.

1, Játék

A játék a gyermeknek elemi életszükséglete, sajátos formája a környezet megismerésének. A játékban sokféle módon tudja magát megvalósítani. A tanulás egyik speciális formája. A játék, mint tanulás, spontán és önálló tevékenységet követel meg a gyermektől. Kíváncsi, fel akarj a fedezni. környezetét, tele van izgalommal, alkotó tevékenysége növekszik.

A nyelvi nevelésben a szabadjátéknak jelentős szerepe van.

Az óvónő feladatai:

- a játék feltételeinek biztosítása
- ne döntsön elhamarkodottan
- ismerje el a gyermek játékát és további játéktevékenységre ösztönözzön.
- irányított játék tervezése, azoknak a gyermekeknek, akik kimerítettek egy játéktémát vagy még nincs ötletük.

Az irányított játék ismertető jegyei:

- A gyermekek szabadon dönthetnek, hogy az óvónő által felajánlott játékot elfogadják-e?

Ez a gyermekek tapasztalataira, élményeire épül.

- A játék ismétlése biztonságérzethez, jó közérzethez, és kiegyensúlyozottsághoz vezet.
- Különböző játékformák mutatják a játékos tevékenységet, az örömet és érdeklődést a tevékenység iránt.
- A játék közben a gyermek spontán és utánozva tanul.

A különbség a szabad és irányított játék között abban van, hogy az utóbbinál a játékszabály, az óvónő által meghatározott.

A játékfajták az óvodáskorban segítik a nyelvi feladatok eredményes megoldását.

Az irányított játék fő formái:

- ügyességi játék
- szabály játék, dramatizálás, bábjáték
- körjáték, mozgásos játék, szabály játék.

Az ügyességi, a memória, az érzékszervi... játékok, a gyermekek által könnyen felfoghatóak és a gyakorlás által, gyorsan megtanulhatóak. A játékban a gyerek, az óvónő jól artikulált kiejtésének utánzása révén, pozitív beállítódást nyer a nyelvhez. Ezenkívül a nyelvi befogadóképesség alapjait is lerakjuk. A gyermekek megélik első pozitív benyomásaikat a beszélt nyelvvel. Megneveznek tárgyakat, dolgokat és érzik a könnyen megtanulható ritmust.

Az irányított szerepjáték egyik formája a szabad ábrázoló játéknak, amely egy közös élményen, közösen hallgatott történeten, elbeszélésen, mesén alapszik. Mivel egy témához kapcsolódik, ezért nevezik dramatizálásnak vagy bábjátéknak. Az irányított szerepjátékban a szerepcsere, dialógusformában van (hallgatóválaszoló) így ez a játék nagy jelentőséggel bír a nyelvi nevelésben.

Ezen szerepjáték feltétele, a gyakori német mesehallgatás, a mesecselekményének, figuráinak ábrázolása, a mimika, a gesztikuláció, a magatartás és a nyelv segítségével. A kör - és mozgásos játékoknak, nagy jelentősége van a gyermek társas fejlődésében.

Ezek a játékok népies tartalommal telítettek és emberközeli szituációkat ábrázolnak. E játékokon keresztül a gyermekek megtanulják életkoruknak megfelelően a szokásokat, szükségleteket, valamint a nemzetiségi hagyományokat megismerik, ápolják, gyakorolják.

A szabály játékot (lottó, memória, boltos) a fejlődési foknak és a nyelvismeretnek megfelelően válasszuk ki, s a gyermekek kívánsága szerint gyakoroljuk.

A szabály játék magában hordozza a helyes kiejtés gyakorlását, valamint a produktív beszéden keresztül a szókincs bővítését.

A fent említett játékformák, spontán formában, szabad játékként is fontos szerepet töltenek be, a gyermek személyiségfejlődésében.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- Játékukban dominánsan jelentkezik a szerepjáték

- Kitartóan, hosszú ideig képesek egy témában játszani, kisebb csoportokban is.
- Ismert meséket dramatizálnak.
- Élvezik a szabályjátékokat, képesek a normákat betartani.
- Interakciójuk gazdag, kultúrált, érthető.
- Kialakul az együttjátszás igénye.
- Egymás játékát kiegészítik, segítik.
- Saját ötleteik alapján próbálkoznak játékeszközök készítésével, azokat alkalmazzák.
- Problémahelyzetek megoldására vállalkoznak.

2, Verselés, mesélés

Az irodalom a gyerek számára örömforrás, játék a nyelv elemeivel. A ritmus, a rím, a hangzás örömet okoz a gyermeknek.

A népi mondókákat, verseket, az óvodai életben „lazításként” alkalmazzuk.

A megfelelő alkalmakkor történő gyakori ismétlések megkönnyítik a gyermek számára a mondókák és versek megjegyzését.

A gyermekek a fantázia gazdag és humorral teli népköltészet műfajainak hatására megtanulják beleélni magukat, a népmese és vers képzeletvilágába és fejlesztik egyéni kreativitásukat.

A népi mondókák ritmusa és beszéddallama érthető a gyermek számára, így a kiejtés tanulásánál nélkülözhetetlen segítséget jelentenek a nyelvi nevelésben.

A ritmus, a hangfestés és a szójátékok hatással vannak a gyermekre, akkor is, ha egyes szavakat nem ért. A rímeknél és verseknél nem a szövegértés a fontos, hanem a hangzás és a ritmus.

Kedveltek a rímfajták, az ujj-játékok, a lovagoltatók, becézgetők, a vigasztalók, a kiszámolók... stb. A népköltészet hozzájárul a nyelv iránti érdeklődés felkeltéséhez, ismétlése, gyakorlása örömet okoz, kívánságot teljesít.

A népköltészetben a dialektusokat és a tájnyelvet továbbápoljuk. A népi mondókákon és verseken kívül szívesen hallgatja a gyermek az óvónő történeteit, meséit, ahol kívánságai teljesülnek. A mese ismétlése biztonságot ad a gyermeknek és megteremti az összetartozás légkörét.

A mese felkelti a gyermek fantáziáját és alkotóképességét.

Fontos a jó meseválasztás, feleljen meg a gyermek fejlődési szintjének. Vidám történeteket válasszunk, s ha a gyermek kéri, gyakran meséljünk. A mesélés ösztönzi a beszélőkedvet és fejleszti kifejezőkészséget. A gyermekek a német meséket szívesen játsszák, dramatizálják. Öröm számukra, ha jelmezbe öltözhetnek, egy mesefigurát megjeleníthetnek

Az eredményes nyelvi nevelést szolgálják a mesék mellett a történetek is, melyeket képekkel illusztrálhatunk. A gyermek számára a képeskönyv, átmenetet jelent a játékeszközök és a könyv között.

A nyelvi képzésben a képeskönyv nézegetése különös jelentőséggel bír, fejleszti a gyermek passzív és aktív szókincsét. A szemléltetett állatok, tárgyak megnevezése

által, megtanulja a dolgok, fogalmak, szavak egymással való összekapcsolását. A csoportbeli nagyobb gyermekek, a képeskönyv történeteit saját szavaikkal vissza tudják adni. A szöveges képeskönyvek, versek, mondókák fontos szerepet játszanak a nyelvi fejlődésben. Szemléletessé és érthetővé teszik a hallottakat.

Összefoglalóan elmondhatjuk, hogy a mondókákat, verseket, meséket képeskönyvek történeteit úgy kell kiválasztani, hogy nyelvileg és szerkezetileg egyszerűek, könnyen érthetőek legyenek, a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodjon. Olyan nyelvi ismereteket tartalmazzanak, amelyeket a gyermek nagyjából ismer.

Ezenkívül a gyermekirodalom olyan műveivel dolgozzunk még, amelyek a nyelvismeret bővítését szolgálják, vidámak, játékosak, humorosak, nyelvi stílusuk egyszerű, közvetlen és természetes.

A felsorolt irodalmi műfajok kiválasztása a gyermek értelmi, érzelmi és nyelvi fejlettségi szintjétől függ.

A mindennapos mesélés, mondókázás, verselés a gyermekek számára elmaradhatatlan. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek érzelmi biztonságban érzi magát.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- A gyermekek igénylik, önként kérik a vers – mese ismétlését.
- Segítenek a mesélés feltételeinek kialakításában.
- Megszilárdulnak a mesehallgatáshoz kapcsolódó szokásaik.
- Folytatásos művek szálait összekötik.
- A mesei motívumok bábozása, dramatizálása, képi megjelenítése kedvelt szórakozásuk.(ebben anyanyelvi és kisebbségi nyelvi ismereteiket alkalmazzák)
- Megjegyzik a mese, vers érdekes szólásait.

3, Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

A játék mellett az éneklés is elemi alapvető szükséglet a gyermek számára. A gyermek naivan énekel, nincsenek hangnemek és hangrendszerek. Nyitott a ritmusra, a zenére spontánul mozog. A zene az örömhöz kapcsolódik és boldoggá teszi a gyermeket. Ezen sajátosságai miatt a zene is fontos helyet foglal el a nyelvi nevelésben

A zenei anyag kiválasztásánál a következő kritériumokra kell figyelni:

- A körjátékokat a népi kultúrából válasszuk. Részesítsük előnyben a népi eredetű játéktartalmakat, amelyek könnyen énekelhetők, dallama, ritmusa érthető valamint egyszerű és harmonikus mozgásmenete van.
- Gyermek és népdalokat a hangkészletnek, a zenei nehézségi foknak, a szöveg tartalmának megfelelően, a gyermek nyelvi ismereteit figyelembe véve kell kiválasztani.
- Fejlesszék a zenei és ritmikai képességeit.
- Képességfejlesztő feladatként a gyermek figyelje és tapasztalja meg a zajokat, zörejeket.
- A zenehallgathoz kiválasztott dalok a népi kultúrkincsből származzanak és lehetőség szerint a tájnyelvet és a dialektust ápoljuk tovább.

A felsorolt zenei anyagok melyeket átadunk és gyakorlunk erősítik a gyermek biztonságérzetét. Azáltal hogy a népi kultúrát tovább ápoljuk az éneken és az egyszerű táncokban, megalapozzuk a gyermek kétnyelvű személyiségét. A kiejtést eredményesen megoldhatjuk, azzal a számos körjátékkal, amelyet a gyermekek szívesen gyakorolnak, játszanak és ismételnek. A körjátéknak, amelyben a gyermekek együtt játszanak, jelentős pedagógiai funkciója van a személyiségfejlesztésre nézve.

Az együttes játékokban, ahol a gyermekek először kerülnek kapcsolatba egymással, meg kell határozni a játékszabályt és ennek megfelelően játszanak. A játékban a gyermekek különböző szerepeket vállalnak:

- sorvezetés
- másik gyermek kiválasztása egy tevékenységre
- vagy ő áll a kör közepén.

A gyermekekre mindig hatással vannak azok a körjátékok, amelyek témája az életről merítettek és össze tudja kapcsolni a környezetével. Gazdagítják elképzeléseit, érzéseit. Ezeknek a játékoknak fontos szerepük van a szerepcsere játékok gyakorlásánál (hallgató-beszélő).

Az óvodások zenei nevelésénél a hallás, az éneklés, mozgás és beszéd egységére törekedjünk, amely legtökéletesebben a körjátékban jut kifejezésre. Az óvónő jól artikulált kiejtésének és tiszta éneklésének utánzása (éneklésnél és játéknál) pozitív nyelvi beállítódást eredményez. A gyermek és népdalok, melyeket az ünnepek előtt tanulnak ünnepi hangulatot hordoznak, segítenek a fent említett nyelvi feladatok megoldásában, különösen a szókincs bővítésben és az alkotó beszédben.

Fontos szerepet játszanak a ritmikai és zenei feladatokhoz tartozó fogalmak, mint hangos-halk, magas-mély, gyors – lassú..., amelyekkel a nyelvi szituációk érthetővé válnak és a gyermekekre nyugtató hatással vannak. Az óvónő egyértelmű jelzéssel kíséri a feladatot.

A zajok, zörejek fejlesztik a gyermek tájékozódó képességét. A zenehallgatáshoz kiválasztott dalok által közvetlen kapcsolat alakuljon ki az előadó és a gyermek, mint hallgató között. Az óvónő természetes előadásmódja fejleszti a gyermek utánzó és alkotó képességét és lehetővé teszi az élményteli átélést.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- Mondókákat, hat hang terjedelmű dalokat és 5-6 alkalmi dalt (magyar és német nyelvűeket egyaránt) tisztán, szép szövegkiejtéssel énekelnek.
- 10 dalt olyan biztonsággal csoportosan és egyénileg is énekelnek, hogy azokat elkezdni is képesek.
- A magas és mély éneklés közti különbséget felismerik, maguk is tudnak magasabban és mélyebben énekelni, dalt elkezdni (a magas-mély, halk-hangos kifejezéseket német nyelven is alkalmazzák).
- Felelgetős játékokat 2 csoportban folyamatosan, az óvónő segítségével nélkül énekelnek.
- Halkan és hangosan, lassan és gyorsan énekelnek, tapsolnak, beszélnek.

- A dallamot felismerik dúdolásról, hangszerről, hasonló fordulatokból, sajátos kezdő, erősen eltérő belső vagy záró motívumokról.
- A hangszínek finom eltéréseit felismerik.
- Ismerik az egyes hangszerek hangját, megszólaltatásuk módját (a hangszerek nevét).
- Az egyenletes lüktetést a dal ritmusától megkülönböztetik.
- A dalok, mondókák ritmusát összekapcsolják.
- Szöveges ritmusmotívumokat tapsolnak vissza.
- Szép testtartással, kézfogással járnak körbe.
- Térformákat alakítanak ki az óvónő segítségével nélkül.
- Ütőhangszerek alkalmazásával képesek a lüktetést, a ritmust és a motívumhangsúlyt kiemelni.
- A dalokhoz játékos mozdulatokat találnak ki.
- Dallambújtatást végeznek rövid, majd hosszabb motívumszakaszokkal.

4, Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A gyermek kapcsolatba kerül a környezete tárgyaival, dolgaival. A vizuális tevékenység a gyermek egyik alapszükséglete.

Az ábrázolás különböző fajtái, a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermekei személyiség fejlesztésének. Törekszünk arra, hogy a gyermeki alkotásokat közösségi rendezvényeken bemutassuk, és a tehetségeket bátorítsuk.

A gyermek minden tevékenységére az alakítás, formálás jellemző. A gyermek különböző anyagokat használ fel, élményeit, tapasztalatait feldolgozza, kifejezi. A kicsiknek az élményteli tevékenység fontosabb, mint az eredmény, míg a nagyoknál az eredmény a mérvadó. Az óvónő megfigyeli, megbecsüli a gyermek munkáit, tartózkodóan irányítja tevékenységüket.

Az alkotó tevékenység az óvodás fontos kifejezőeszköze. Az óvónő technikai segítséget ad, melynek következtében a gyerek jobban kifejezésre tudja juttatni elképzeléseit.

A vizuális nevelés formái:

- rajzolás, festés,
- gyurmázás, formázás,
- ragasztás, vágás, hajtogatás, nyomdázás,
- fűzés, szövés, fonás.

Rajzolás és festés:

A gyerek szükségleteit, érzéseit, érzelmeit kifejezi, ábrázolja. Sokféle anyagot kínálunk a gyermeknek, amivel a képességeit és fejlődési szintjét megfelelően formálhatjuk, alakíthatjuk. Az anyagokat szabadon felhasználhatják, rendelkezhetnek vele.

Gyurmázás és formázás:

Ezek az alakítható anyagok fontos szerepet játszanak a kisgyermek tevékenységi kedvében, megalkotják belőlük elképzeléseiket. A nagyobbak már kialakult formákat képeznek. A gyakorlás és a szabad felhasználás szintén fontos szerepet játszik. Az elemi környezet, a formálható anyagokkal, közvetlen érzékszervi tapasztalatokat, térbeni átélést ad a gyermeknek.

Ragasztás, vágás, hajtogatás:

A papír sokféle lehetőséget kínál, amelyek az anyag tulajdonságaiból adódnak. A vágás és ragasztás a gyermeknek fantasztikus technikai eljárás. A gyakorlási lehetőségeken keresztül a gyermek megtanulja, a ragasztóval való bánásmódot, és az eszköz használatot. A sokszorosítás, a nyomdázás érdekli a gyermeket, és sorba rendezi, alakítja az elkészült munkákat. A hajtogatásnál inkább szemlélődik, de a hajtogatott figurákkal szívesen játszik.

Fűzés, kötés, szövés:

Ezek kézműves tevékenységek. A gyakorlásuk által bepillantás kap az érzékszervek „összehangolt munkájába”. A szövés és fonás tárgyai, kellékei, a népi hagyományokhoz tartoznak.

A vizuális nevelés formái sok lehetőséget adnak az óvónőnek a német nyelv felhasználásra, de az alkotáshoz tartozó technikai lépéseket magyarul ismerteti. Bővül az aktív szókincs, miközben az anyagokat németül nevezi meg.

A vizuális nevelés alkotásai lehetőséget adnak a kommunikációra, amelyek a nyelvelsajátítást gazdagítják, segítik.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- Sokféle tapasztalattal rendelkeznek zárt és nyitott terek kialakításában.
- Képesek a tárgyak főbb formai jellemzőinek megnevezésére.
- Színhasználatukban érvényesítik kedvelt színeiket.
- Formaábrázolásuk változatos, képesek hangsúlyozni a legfontosabb megkülönböztető jegyeket.
- Próbálkoznak az egyszerű mozgások jelzésével.
- Önállóan és csoportosan is készítenek játékokat, kellékeket.
- Önállóan díszítenek tárgyakat

5, Mozgás

Az óvodáskor a természetes hely, és helyzetváltató és finommotoros mozgáskészségek tanulásának és a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos gyakorlási formákkal, játékokkal tudunk elősegíteni. A testi mozgás öröme és a szellemi fejlődés, kölcsönös kapcsolatban állnak egymással. Így a gyermek fejlődő szervezete különös figyelmet érdemel. A gyermekek számára a testmozgást mindennap biztosítani kell.

A különböző mozgások a levegőn, napon, vízben, havon, erősítik az egészséget, edzik a szervezetet,

Az érdekes és örömteli testgyakorlatok, felkeltik a gyermekben, a rendszeres mozgás utáni vágyat.

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás fejleszti és tökéletesíti a gyermek pszichomotoros készségeinek és képességeinek kialakulását, valamint a koordinációs készségét és az egyensúlyérzékét.

A mozgásos tevékenységek rendszeres alkalmazása hat az erő és állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermek teherbíró képességét, egészséges fejlődését.

A spontán mozgás tevékenységeket ki kell egészítenünk az irányított mozgással. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe, miközben hatnak a gyermek személyiségének – pozitív énkép, önkontroll, társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, gondolkodás - fejlődésére.

Az óvónő feladata a testgyakorlatok és mozgásos játékok kiválasztásánál, a mozgás alap formáinak kialakítása és megkövetelése, e mellett a gyermek nyelvismeretének bővítése.

Fontos a nyelvi anyagot, a sport szakkifejezéseit és az óvónő irányításait fokozatosan alkalmazni.

A testi nevelés a nyelvi neveléssel összhangban van.

A testi nevelés három formája:

- kötetlen mozgás a szabadban
- mindennapos testnevelés
- testnevelés foglalkozás

Ezek a formák elsősorban ahhoz járulnak hozzá, hogy a nyelvi képzést természetesen, érdekesen, sokoldalúan és rendszeresen tudjuk tervezni.

A mozgásos játékok népies tartalommal szolgálnak, mint a fogó, ugrójátékok, bújócskák.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- Elfogadják az óvónő irányítását, önállóan is képesek szabályjátékok, futó-, fogójátékok játszására.
- Növekszik teljesítőkéességük, mozgásuk összerendezettebbé, ügyesebbé, megfelelő ritmusúvá válik.
- Mozgástapasztalataik az egyensúlyozásban és ugrásban növekednek.
- Cselekvőképességük gyors, mozgásban kitartóak.
- Tájékozódó képességük térben és időben fejlődik.
- Megszeretik és igénylik a mozgást
- Egyéni-, csoportos, sor és váltóversenyen a szabályokat pontosan betartják.
- Megértik az egyszerű vezényszavakat mindkét nyelven.
- Változtatják a természetes járást az ütemes járással.
- Ugrásukat talajéréskor fékezni tudják.
- Célba dobnak egykezes felső dobással.
- Gurulóátfordulást végeznek hajlított tértű terpeszállásból zsugorülésen át alapállásba.

6, A külső világ tevékeny megismerése

A környezetismereti nevelés célja: az elemi tapasztalatok elsajátítása és a környezet tárgyainak, dolgainak, jelenségeinek megismerése. Ezen tapasztalatok alapjait a gyermek saját tevékenysége által éli meg.

Az óvodáskorban fontos, hogy a gyermekek benyomásokat kapjanak, amelyek segítségével a környezetét felfedezheti, kutathatja. Minden lehetőséget használjunk fel, hogy a gyermekek egyszerű munkafolyamatokat figyelemmel kísérhessenek és a természeti jelenségeket megtapasztalhassák.

A témát a közvetlen és távolabbi környezetből válasszuk ki. A gyermekek különböző aktivitással fordulnak egy téma felé. Az óvónő feladata az, hogy az egyéni szükségleteikre figyeljen, képességeiket megfelelő tevékenység által fejlessze. Egy témával való aktív megismerkedés belső nyugalmat ad a gyermeknek és képessé teszi koncentrálásra, új gondolatok megfogalmazására és tervekészítésre. Az alaposság lehetőséget ad a gyermeknek és az óvónőnek, hogy bizonyos dolgokban, témákban elmélyüljenek.

A környezetismereti nevelés szoros kapcsolatban áll a nyelvi neveléssel. A nyelvi feladatokat össze kell hangolni azokkal a tapasztalatokkal és ismeretekkel amit a gyermek a környezetében szerzett.

A szókincsbővítés és a beszédkézség fejlesztése a következő témákban valósul meg:

- a gyermek közvetlen környezete,
- a gyermek és a természet,
- a gyermek távolabbi környezete.

A gyermek közvetlen környezetének részterületei:

1. Óvoda-játékszerek megismerése

Munkatevékenységek tanulása / rakodás, terítés/

Testápolási tevékenység gyakorlása

2. Család, lakás-családtagok

Lakás berendezések

Ház és lakáskulcs

A családtagok munkája

3. Táplálék-élelmiszer megismerése

Pénzzel való bánásmód

Fogyasztási cikkek kiválasztása és használatuk

4. Öltözködés-összefüggések az időjárás és az öltözködés között.

Különböző évszakok ruhadarabjai

Nemzetiségi öltözet

Megfelelő öltözet a különböző tevékenységekhez

A második téma foglalkozik a növényekkel, állatokkal, az időjárás ismertetőjegyeivel és az ünnepekre való előkészülettel.

1. Az ősz jellegzetességei

Gyümölcsök megismerése / alma, körte, szilva, barack, szőlő /

Szüret / szőlő, mustkészítés /

Magok gyűjtése

Mezei termények megismerése

Erdei gyümölcsök megismerése (vadgesztenye, makk, ...)

Gyűjtőfogalmak tanulása (gyümölcs, zöldség)

Őszi levelek színe

A szél, a vihar

Téli előkészületek (fűtés)

Állatok (költöző madarak megfigyelése, etetők előkészítése)

Ünnepek megrendezése (szüret, Szent Márton-nap)

2. A tél ismertetőjegyei

Hó, jég, hópihe (téli természet megfigyelése)

Állatok etetése - Vadaspark

Ünnepek előkészítése, megrendezése (Advent, adventi koszorú,

Mikulás, Karácsony, Farsang, téltemetés)

3. A tavasz jellegzetességei

A Nap (olvad a hó, melegszik az idő)

A Nap hatása (világosodik, az állatok felébrednek téli álmukból, rügyfakadás)

A napfény

A Nap útja az égbolton

Növények növekedésének figyelemmel kísérése. Szobanövények átültetése Virágzó fák megcsodálása, méhek, pillangók, madarak, cserebogár megfigyelése és az állatok életmódjának megismerése.

Ünnepek megtartása: Húsvét, Májusfaállítás, Anyák napja.

Lustige Zwerge Fesztivál, búcsú az óvodától.

4. Nyár.

A víz, mint játéklehetőség / mosás, tisztítás /, a víz különböző formáinak megismerése / felhők, eső, jégeső /.

A víz jelentősége az emberek, állatok, növények életében.

Látogatás a Duna Múzeumba

Különböző állatok megismerése:

- háziállatok
- erdei állatok
- vadállatok
- kisállatok: /levelibéka, csiga, hernyó, kukac, hangya, stb./

A felsorolt témák mellett, amelyekben a módszertani utalások játéklehetőségekkel, más tevékenységformákkal és gyakorlatokkal vannak kiegészítve, fejlődik tájékozódási képességük.

1. A gyermek tágabb környezetének megismerése.

Játszóterek az óvoda közelében.

Séta az erdőben.

Nevezetességek.

2. Intézmények megismerése / pályaudvar, múzeum, kultúrház /.

Közlekedés / járművek az utcán, vízben, levegőben /.

Helyes utcai közlekedés.

Busz- vagy vonatkirándulás.

A környezetismereti nevelés feladatai közé tartozik a szülőhely megismerése, a helyi hagyományok és szokások, a közösséghez való tartozás élménye, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékek szeretete, megóvása. Így erősödik a gyermek identitása.

A környezeti nevelés egyik speciális területéhez tartoznak az elemi matematikai relációk, amelyeket a megfigyelések és más tevékenységek közben állapítanak meg a gyermekek. Az óvónő olyan feladatokat ad, amelyekben közös jegyeket vagy közös tulajdonságokat is megfigyelnek.

A gyerekek megtanulják a válogatást, rendezést, hozzárendelést, megkülönböztetést, azonosítást, becslést, mérést. Emellett fejlődnek a nyelvi ismereteik, például megtanulnak olyan mellékneveket, mint nagy-kicsi, hosszú-rövid, több-kevesebb, stb.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- Ismerik lakásuk címét, szülei foglalkozását.
- Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában. Ismerik a közlekedési eszközöket.
- Ismerik a környezetük fontosabb intézményeinek rendeltetését.
- A tárgyak, jelenségek közötti egyszerű összefüggést felismernek.
- Ismert tárgyakat, jelenségeket külső jegyeik, rendeltetésük szerint összehasonlítanak.
- A testrészeket felsorolják, igényesek tisztaságukra.
- Felismerik a napszakokat.
- Különbséget tudnak tenni az évszakok között, ismerik jellegzetességeiket.
- Ismerik a növény szót, tudják, hogy fejlődésük és az időjárás között összefüggés van.
- Az általuk ismert állatokat csoportosítják életterük szerint.
- A témakörök adta lehetőségeket nemzetiségi német nyelven is alkalmazzuk.
- Képesek jól ismert tulajdonságok szerint válogatásra, sorba rendezésre. Értik és jól használják a mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatos összehasonlítást kifejező szavakat (pl.: hosszabb, rövidebb stb.)
- Hosszúságot, halmazt, mennyiséget tudnak mérni, párosítani.
- Elő tudnak állítani elrendezéssel, bontással többet, kevesebbet, ugyanannyit.

„Itt minden érted van,
érezd jól magad.”

- Tárgyakat meg tudnak számlálni 10-ig
- Sorszámmal ki tudják fejezni egy elem helyét a sorban.
- Képesek különféle geometriai tulajdonságok szerint térbeli és síkbeli alakzatokat szétválogatni, egyes egyszerű tulajdonságokat megnevezni
- A térben tudnak tájékozódni, értik és követik az irányokat illetve helyeket kifejező névutókat.
- Tevékenységeket végeznek tükörrel.

7, Munka jellegű tevékenység

A mindennapi élet tevékenységei a játéktevékenységtől elkülönülnek.

A tevékenységformák, amelyeket állandóan gyakorolnak, megkövetelik a gyermek önállóságát. A csoport napirendjében minden lehetőség adott ahhoz, hogy a gyermek hasznosan tevékenykedhessen az idő szorítása nélkül. Ezekhez a tevékenységformákhoz kapcsolódó óvónői utasítások fokozatosan hangozzanak el németül, az egyes gyermekek nyelvismeretének megfelelően.

A gyermekeknek lehetőségük van egyszerű munkafolyamatokban részt venni. Érdekeltté kell tenni őket abban, hogy ezekben részt akarjanak venni.

Megtanulják, hogy kell egy munkát megtervezni, megszervezni és megfelelő sorrendben végrehajtani. Ha a gyermekek számára a munka célja csábító és elérhető, akkor a gyakorlati készségek mellett elsajátítanak még egy bizonyos gondolkodási képességet is. A sikeres munka feletti megelégedettség bizalmat ad a gyermekeknek a saját teljesítőképességével kapcsolatban és erősíti a munka iránt érzett örömét.

A munkafolyamatokat ritkán tervezzük és vezetjük németül, de a végeredményt, ahol ugyanolyan munkafolyamatok keletkeznek, más tevékenységformákkal német nyelven „kísérhetjük.”

/ Dalokat énekelünk, játszunk, verseket, mondókákat, mesét mondunk /

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- A gyermekek szeretnek közösen dolgozni.
- Munkavégzésükben önállóak, igényesek.
- Szívesen vállalnak egyéni megbízást.
- Örömmel segítenek.
- Szeretnek meglepetést készíteni.
- Segítőkészek az udvari munkában.
- Aktívan részt vesznek az étkezési előkészületekben (terítés, tálalás)
- Szívesen vállalnak egyéb fel

8, A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az iskolába készülő gyerekeknél a tanulás, a játék szoros kapcsolatban van. A játék egyik fontos lehetősége a tanulásnak. A játék és tanulás visszavezethető egy közös alaphoz. A játéknak és a tanulásnak közös jegyei vannak, mint:

- Szabad akarat /a tanulás is akkor eredményes, ha a gyermeket érdekli a dolog/
- Aktivitás /előnyben részesíti az érdekes tanulási folyamatot, amely meglepetésekkel és problémákkal telített/
- Önállóság /játék közben is adódnak nehéz feladatok. A gyermek elfárad/
- Fantázia /a tanulás és a játék alatt a kreatív ötleteknek jelentőségük van/
- Ismétlés
- A tanultak használata /az ismeretek átvihetők más szituációkra is/
- Szabályok /a szabályokat a tanulás folyamán is fel kell ismerni és be kell tartani./

A felsorolt jegyek mind a spontán, mind a célzott tanulásnál, játéknál sajátosak.

Ebből következnek az óvónő feladatai a tanulás megtervezése és levezetése folyamán:

- A gyermekcsoport tapasztalatait, élményeit, amelyeket hetente és folyamatosan szereznek, sokoldalúan és komplex formában dolgozzák fel.
- A tanulási folyamatban a feladat nehézségi foka feleljen meg az életkori sajátosságoknak és az egyéni tulajdonságoknak, differenciáltan legyen megállapítva. Kerüljük el a túlzott és alacsony követelményállítást.
- A gyermek spontán érdeklődését a tanulási cél érdekében erősítsük.
- A tanulás motivációját dicsérettel, elismeréssel növeljük.
- A nagyobb gyermekek kitartását megfelelő feladatokkal biztosítsuk.
- A tanultakat ismétljük, bővítsük.
- A gyakorlás biztosításához az életkornak megfelelően kellő idő álljon rendelkezésre.

- Megfelelő feltételekkel szervezett szabadjátékon keresztül.
- Az óvónő, mint példakép, magatartásán keresztül.
- Kezdeményezésen, foglalkozáson keresztül.
- A tanulási folyamatban egy speciális tanulási forma az, amelyben a gyermek nyelvtanulásra való előkészítése folyik.

A nyelvi nevelés a következő lépésekből áll:

- a, Az óvodai élet első percétől fogva fokozatosan, de megszakítás nélkül találkozzon a német nyelvvel. Ezáltal alakul ki a beszédértés.
- b, Játék és foglalkozások alatt legyen lehetőség a nyelvismeret elsajátítására, fejlesztésére, megerősítésére. A kiejtés legyen iskolázott, alakuljon ki a beszédkézség és a produktív beszéd. A nyelvtanulási folyamatban fontos szerepet játszik az óvónő jól artikulált kiejtése, beszéde, nyelvtani tudása, érdeklődése, amelyből meríthet a gyermek.
- c, Minden tevékenységformában előtérben áll a szituatív és cselekményorientált tanulás.
- d, A sok- és visszatérő hallásélményen keresztül egy pozitív beállítottságot kap a gyermek a nyelv iránt és kialakul a kétnyelvű identitása is.

A fejlődésjellemezői az óvodáskor végén

- Ismerik és megnevezik németül a testrészeket, ismerik a testsémával kapcsolatos névutókat, irányokat.
- Mozgásfajtákat, mozgásos játékok szabályait németül megnevezik, beszédükben alkalmazzák.
- Társas helyzetekben német nyelven kezdeményeznek mozgásos játékokat.
- Életkori sajátosságuknak megfelelő hangmagasságban ismernek dalokat, körjátékokat, gyermekjátékokat.
- Felismerik a német zene jellemzőit, alkalmazzák zenei tevékenységükben (jellegzetes mozgások, térformák, zenei hangsúlyok, ritmus).
- Németül is felismernek, megneveznek zenei, ritmikai motívumokat.
- Ismernek jellegzetes népi nemzetiségi hangszereket (szájharmonika, harmonika, fúvós hangszerek).
- Rajzolásukban, manuális készségfejlesztő tevékenységeikben németül megneveznek, alkalmaznak tárgyakat, eszközöket, munkafolyamatokat, formákat, színeket.
- Rendelkeznek a pontos nyelvi kifejezés képességével, szívesen alkalmazzák nyelvi ismereteiket.
- Tudnak a kommunikációs helyzetnek megfelelően viselkedni (egyszerű kérdések, válaszadó szerepkör minden helyzetben).

- Különbséget tesznek a nyelvhasználatban (német, magyar).
- Ismernek, önállóan mondanak verseket, mondókákat német nyelven.
- Aktívan részt vesznek német mesék dramatizálásában.
- Megneveznek tárgyakat, dolgokat, épületeket.
- Megneveznek növényeket, állatokat, évszakokat.
- Összefüggéseket rövid mondatokban németül elmondanak.
- Matematikai tevékenységekben németül számolnak.

VIII. Az óvodai nevelés szervezési formái

1, Napirend

06.00-09.00	Szabadjáték és különböző tevékenységformák, az óvónő kezdeményezése.
09.00-10.00	A csoportszoba összepakolása, mindennapos testnevelés, testápolás, reggeli
10.00-12.00	Mese. Szabadjáték és különböző tevékenységformák az óvónő kezdeményezésére Séta, tartózkodás a szabadban.
12.00-15.00	Testápolás, ebéd, pihenés a gyerekek igénye szerint, testápolás, uzsonna.
15.00-17.00	Szabadjáték és egyéb tevékenységek.

A napirendben rögzített idő nem mereven elhatárolt. Az óvónő a gyerekek kívánságait és szükségleteit is figyelembe veszi, úgy alakítja a csoport életét, hogy a gyerekek aktivitása, egyénisége fejlődjön. Így a sokoldalú tevékenységnek köszönhetően gyarapodnak a gyerekek tapasztalatai.

A napirend által biztosított higiéniai és pedagógiai alapok biztosítják a gyermek életében a rendet és következetességet, a fejlődést garantálják és az egészséges életérzést kialakítják. A nap folyamán az óvónő feladata, hogy a változást a megerőltetés és kikapcsolódás között, aktív és passzív pihenést, nyugalmat és mozgást, testi és szellemi tevékenységet biztosítsa.

A napirendben visszatérő támpontok a gyermekben biztonságot, védettséget alakítanak ki.

Az óvónő eközben a német nyelven történő beszédet, felszólítást egy dallammal, jó ritmussal kíséri. A nyelvnek ez a zenéje erősíti a gyermek elégedettségét, biztonságérzetét. / Pakolásnál, az együtt végzett tevékenységeknél és mozgásoknál, a foglalkozások szervezésénél, stb. /

A napirend folyamán a gyerekeknek sokféle lehetőségük van arra, hogy a csoportban kedvüket leljék és elismerést szerezzenek. Minden gyermek a saját lelki és testi adottságainak megfelelő, optimális követelményekkel és támogatással találkozhat, egyéni kíváncsiságát és érdeklődését is figyelembe véve.

2, Hetirend

Az óvónő tervezi és irányítja a szabad– és kötelező foglalkozásokat.

A kötelező foglalkozások: Mozgás

Mindennapos testnevelés

A szabadfoglalkozások: Játék

Verselés, mesélés

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Külső világ tevékeny megismerése

A két nyelvet, melyeket a gyermekek a foglalkozásokon váltogatnak, világosan és helyesen hangsúlyozzuk, hogy megakadályozzuk a nyelvek keveredését.

A tervezett nyelvi szituációkat egy nyelven vezessük végig, és zárjuk le.

Az óvónő az általa vezetett foglalkozást mimikával, gesztusokkal kísérik, és érthetően adja elő.

Az utasítások, felszólítások a nyelvi szituációnak megfelelően legyen kiválasztva.

„Itt minden érted van,
érezd jól magad.”

3, Ünnepeink

IX. Az óvoda kapcsolatrendszere

1, Az óvoda és a család

Óvodai nevelőmunkánk a családi nevelésre épül, kiegészíti azt.

A szülő tud legtöbbit gyermeke szükségleteiről, a pedagógus pedig szaktudása és tapasztalatai alapján hatékony segítséget tud adni a gyermek fejlődéséhez.

Óvodánk nyitott a szülők, a családok felé. A partnerkapcsolat kialakításában kezdeményezők vagyunk, kölcsönös bizalom, tisztelet, alkalmazkodás és segítségnyújtás megvalósítására törekszünk a családokkal.

A folyamatosságot a kapcsolattartás változatos formáin és közös tevékenységeken keresztül valósítjuk meg.

Az együttműködés formái:

- Felvételi beszélgetés - kölcsönös információátadás.
- Beszoktatás az anyával, vagy más családtaggal.
- Szülői értekezletek
- Nyílt napok - betekintés az óvodai csoportok mindennapi életébe
- Közös rendezvények szervezése a szülőkkel.
- Szülői munkaközösség - alátámasztja, és egyben elősegíti az óvoda nevelő-
oktató munkáját és az óvoda szülőkkel való kapcsolatát.

2, Az óvoda és az egészségügyi intézmények

Védőnő, orvos, fogorvos, családsegítő szolgálat

A kapcsolattartás formái:

- A gyermekorvos szükség szerint áll a rendelkezésünkre, évente egyszer szűrővizsgálatot végez minden csoportban; továbbá a tanköteles gyermekeknél iskola-alkalmassági vizsgálatot végez.
- Hallás - látásvizsgálatot évente végeznek, az óvodában.
- Évente egyszer fogászati szűrés.
- Orvossal, védőnővel alkalmanként esetszbeszélések.
- Tájékoztató előadások szervezése a szülőknek.

3, Az óvodák együttműködése

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda külhoni magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és szakmai kapcsolatot tart fenn.

Folyamatos kapcsolattartás a másik óvoda német nemzetiségi munkaközösség vezetőjével.

A kapcsolattartás formái:

- közös programok, rendezvények, kiállítások
- közös megbeszélések, továbbképzések

4, Az óvoda és az iskola

Az óvoda és az általános iskola közötti megfelelő együttműködés előkészíti a gyermekek zökkenőmentes iskolakezdését

Az óvónők ismerkedjenek meg az iskola elvárásaival nevelési és oktatási módszereivel, az iskolára való optimális előkészítés érdekében.

Az együttműködés formái:

- Az óvónők és a tanítónők kölcsönös látogatásai, hospitálásai
- Tanítónők meghívása a szülői értekezleteinkre
- Kiállítások, rendezvények (óvodai, iskolai) kölcsönös látogatása
- Közös továbbképzések, munkaközösségek

5, Az óvoda és a művelődési ház

Folyamatos kapcsolattartás a könyvtárral és a művelődési házzal.

Az együttműködés formái:

- Látogatás a könyvtárba és a művelődési házba.
- Folyamatos információcsere biztosítása.
- Ezen intézmények által szervezett programok látogatása.

6, Az óvoda és a gyermekjóléti szolgálat

Az intézményvezető szükség esetén felveszi a kapcsolatot a gyermekjóléti szolgálattal a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek és családok megsegítése érdekében.

7, Az óvoda és a Német Nemzetiségi Önkormányzat

A Települési Önkormányzattal szorosan együttműködve gondoskodik az óvoda fenntartásáról.

A kapcsolattartás formái:

- Kölcsönös tájékoztatás, egyéni beszélgetések
- Az óvodavezető beszámolója
- A kisebbségi rendezvényeken való részvétel
- Közös programok

8, Az óvoda és a pedagógiai szakmai szolgáltatás

A Pest Megyei Pedagógiai Szolgáltató Intézettel tartunk kapcsolatot.

A kapcsolattartás formája:

- Kölcsönös tájékoztatás

9, Az óvoda és az Alapítvány

Az óvoda alapítványa az ÓV-LAK Alapítvány. A kuratórium tagjaival szorosan együttműködik az óvoda vezetője.

A kapcsolattartás formái:

- Közös megbeszélések
- Közös programok

X. Gyermekvédelem az óvodában

Célunk a gyermekvédelmi munkában

Évenként, gyermekenként feltárjuk azokat a körülményeket, amelyek óvodásainkat a családban, az óvodában hátrányosan érintik (egyedül nevelés, érzelmileg sivár, családi háttér, túlzott követelmények, magas óvodai csoportlétszámok).

Feladataink

A gyermeki személyiség megismerése, a családi háttér feltárása, a társkapcsolatok elemzése. Ebből következően az óvodai élet megszervezésében, tartalmában a hátrányok kompenzálását segítjük az egyéni bánásmód, a tapintatos irányítás és a családi nevelés gyermek iránti felelősségének erősítésével. Igyekszünk a szülőkkel személyes kapcsolattartást kiépíteni.

Az óvodai személyes törődésen kívül pszichológus segítségét is igénybe vesszük. A gyermekvédelmi felelős feladata a kapcsolattartás az óvónőkkel, a szakszolgálati intézményekkel, a gyermekek nyilvántartásba vétele, az esetek feltérképezése, adatszolgáltatás.

Az óvónők feladata kompenzálás a nevelőmunkában, a szülőkkel való személyes kapcsolattartás.

XI. Az óvoda speciális szolgáltatásai

Ez a szolgáltatás olyan tevékenységekre terjed ki, ami nem tartozik az óvoda alapfeladatai közé.

Nevelési időben szervezett szolgáltatások:

- Logopédia. Speciális fejlesztés beszédhibás gyermekek részére
- Mozgásterápia a különböző képesség vagy részképesség zavaros, magatartás problémás gyermekeinknek.
- Nemzetiségi táncoktatás, heti egy óra
- Kétnapos kirándulás 5-7 éves gyermekek részére
- „Gyere velem számországba” számismeret fejlesztése nagycsoportosoknak

- „Hans Hase” német nyelvismeret elősegítése, szókincs gyarapítása nagycsoportosok részére.
- „Hocus Lotus” németnyelvtanulás előkészítése középső csoportosok részére.

XII. Az óvoda ellenőrzési, értékelési rendszere

1, Óvodánk írásos dokumentumai

- Óvodai nevelés Országos Alapprogramja
- Nemzetiségi Óvodai Irányelvek
- Óvoda Helyi Nevelési Programja
- Éves munkaterv

A csoportok látogatásának tervezése

- Gyermeki személyiséglapok
- Felvételi - mulasztási napló

Pontos adatkezelés - naprakész nyilvántartás

2, A pedagógiai munka ellenőrzése, értékelése

Az ellenőrzés és értékelés célja a pedagógiai gyakorlat segítése és fejlesztése.

Területei:

- dokumentumok ellenőrzése, elemzése
- a nevelőmunka feltételeinek ellenőrzése
- pedagógiai gyakorlat ellenőrzése, elemzése, értékelése
- helyi nevelési program megvalósításának nyomon követése, ellenőrzése

Az óvoda pedagógiai munkájáért az óvoda vezetője a felelős, tehát az ellenőrzés és értékelés is elsősorban az ő feladata.

Az ellenőrzés a tanév folyamán ütemezetten történik, ezt az éves munkaterv tartalmazza. Év végén összegző értékelés készül. Az egész óvodát érintő

folyamatokban kiemelt jelentőségű a kimenet, az iskolába lépés szorosabb ellenőrzése, értékelése.

3, Az óvodai csoportok és a gyermekek fejlődésének ellenőrzése és értékelése

Az óvodai gyermekcsoportok nevelési - tevékenységi programjának tervezése a gyermekek fejlődési üteméhez, igényeihez, a spontán helyzetekhez igazodik, a feladatok egymásra épülnek. Ellenőrzését a nevelési év elején és végén a vezető végzi.

A vezető a csoportlátogatások alkalmával folyamatosan ellenőrzi és értékeli a tervezést, a program célkitűzéseire képest.

Fontos a gyermekek folyamatos megfigyelése, megismerése, a fejlődési ütem követése, a lemaradások jelzése, az egyénhez kötődő feladattervezés.

Felhasznált irodalom

1. Az óvodai nevelés országos alapprogramja. Budapest, 2012
  2. A nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény
  3. Deli Andrásné – Nagy Jenőné: Útmutató a nemzeti és etnikai kisebbségi óvodák helyi nevelési programjának elkészítéséhez. Budapest, 1996
  4. Talabér Ferencné: Nyelvi nevelés – nyelvi fejlesztés a nemzetiségi óvodákban. Budapest, 2004
  5. Talabér Ferencné: Zweisprachigkeit im Kindergarten. Sopron 1992
  6. Terézia Talabér: Spiel mit dem Wort, Spiel mit der Sprache. Budapest, 1998
  7. Rosa Mammel: Rahmenplan für deutsch-ungarische Kindergarten Budapest, 1997
  8. Rosa Mammel: Deutsch im Kindergarten. Budapest, 1995
8. Monika Jager-Manz: Ich sag dir was. Baja, 1996

INHALTSVERZEICHNIS

Einleitung	3
I. Angaben des Kindergartens	4
II. Die Eigenarten des Kindergartens	5
1. Das Pädagogikprogramm des Kindergartens	6
2. Die Erziehungsform des Kindergartens	6
III. Voraussetzungen für unser Programm	7
1. Personelle Voraussetzungen	7
2. Gegenständliche Bedingungen	8
IV. Richtlinien der Erziehung	9
1. Prinzipien der zweisprachigen Erziehung	9
2. Ziele und Aufgaben der zweisprachigen Erziehung	9
3. Aufnahmebedingungen des Kindergartens	12
4. Die Schulreife	13
V. Rahmen der zweisprachigen Erziehung	14
1. Die gesunde Lebensweise	14
2. Die emotionale, moralische, gesellschaftliche Erziehung	22
3. Die muttersprachliche und mentale Förderung und Erziehung.....	24
VI. Sprachliche Schwerpunkte in der zweisprachigen Erziehung	25
1. Sprachliche Schwerpunkte im September und Oktober	25
2. Sprachliche Schwerpunkte im November und Dezember	25
3. Sprachliche Schwerpunkte im Januar und Februar	26
4. Sprachliche Schwerpunkte im März, April und Mai	27
VII. Tätigkeitsformen in der Spracherziehung	28
1. Die Spieltätigkeit	28
2. Das Vorsprechen von Gedichten und Reimen, das Erzählen	31
3. Das Lied, die Musik, das Kreisspiel der Kindertanz.....	34
4. Das Zeichnen, das Malen, das Formen, Die Handarbeit	38
5. Die Bewegung	41
6. Das Kennenlernen der äußeren Welt	44
7. Arbeitartige Tätigkeiten	49
8. In Aktivitäten realisierendes Lernen	50
VIII. Organisatorische Gestaltung der Spracherziehung	52
1. Die Gestaltung des Tagesablaufs	52
2. Die Gestaltung des Wochenplanes	53
3. Unsere Feste	54
IX. Kontakte des Kindergartens	56
1. Kindergarten – Familie	56

2.	Kindergarten – Gesundheitsorganisationen	57
3.	Kontakt zu Fachinstituten	57
4.	Kindergarten – Schule	57
5.	Kindergarten – Kulturhaus	58
6.	Kindergarten – Kinderwohlstanddienst	58
7.	Kindergarten – Deutsche Nationalitätenselbstverwaltung	59
8.	Kindergarten – Pädagogische Fachbezogene Dienststelle	59
9.	Kindergaten – Stiftung	59
X.	Kinderschutz im Kindergarten	60
XI.	Spezielle Dienstleistungen im Kindergarten	61
XII.	Das Kontroll- und Bewertungssystem des Kindergartens	62
1.	Schriftliche Dokumente des Kindergartens	62
2.	Die Kontrolle und Bewertung der pädagogischen Arbeit.	62
3.	Die Kontrolle und Bewertung der Entwicklung der Kindergruppen	63
	Literaturverzeichnis	64

Programm des zweisprachigen Kindergartens

Einleitung

Schaumar gehört zu dem Anziehungsgebiet der Hauptstadt. Neben der einheimischen Bevölkerung ist die Zahl derjenigen, die aus Budapest und Umgebung kommend hier ein neues Zuhause fanden, bedeutend. 25-30 % der Bevölkerung gehört zu der deutschen Nationalität.

Zum Überleben der Nationalitäten braucht man das Bewahren der Sprache, der Überlieferung der Traditionen, Bräuche und Kultur. Die günstigen Veränderungen in der Nationalitätenpolitik machten das Identitätsbewusstsein der zu den Nationalitäten gehörenden Menschen stärker, sie bekennen sich furchtlos zu ihrer Nationalitätszugehörigkeit. Daraus ergibt sich, dass der Anspruch der Eltern mit Kleinkindern, ihren Kindern eine Erziehung im Nationalitätenkindergarten zu gewähren, immer mehr geprägt zum Vorschein kommt.

Im Jahre 2005 haben wir die Gelegenheit erhalten, diese Bestrebungen auch in die Praxis umzusetzen, so eröffnete sich unser Kindergarten am 1. September als Deutscher Nationalitätenkindergarten mit der Deutschen Nationalitätenselbstverwaltung als Erhalter der Einrichtung.

I. Angaben des Kindergartens

1. Einrichtungsname:

Lustige Zwerge Deutscher Nationalitätenkindergarten

2. Einrichtungssitz:

2083 Solymár, Mátyás király Strasse 19.

3. Erhalter und Aufsichtsorgan der Einrichtung:

Die Deutsche Nationalitätenselbstverwaltung der Großgemeinde
Schaumar 2083. Solymár, József A. Strasse 1.

4. Einrichtungstyp:

Zweisprachiger Deutscher Nationalitätenkindergarten mit Kinderhort

5. Für wirtschaftliche Aufgaben zuständiges

Organ: Gemeindeamt der Großgemeinde Schaumar
2083, Solymár, József A. Strasse 1.

6. OM Identifikationsnummer der Einrichtung: 200641

7. PIR Identifikationsnummer der Einrichtung: 650418

8. Maximale Anzahl der in die Einrichtung aufzunehmenden Kinder:

75 Personen

9. Betätigungsfeld der Einrichtung (geografisch):

Das Verwaltungsgebiet der Großgemeinde Schaumar

10. Grundtätigkeit der Einrichtung:

Unter Berücksichtigung „des Landesgrundprogramms für Kindergärten“ und „der Richtlinien für Nationalitätenkindergärten“ vielseitige Erziehung der Kinder im Kindergartenalter, ihre Vorbereitung zur Schulpflicht, Pflege der Nationalitätensprache, der Nationalitätenkultur und der Traditionen, was sich auf das Bewahren und auf die Stärkung des Nationalitätenselbstbewusstseins richtet.

11. Tätigkeiten der Einrichtung

(laut TEÁOR 08 aufgrund von NACE Rev 2):

TEÁOR Nummer (NACE Kode): 8510

851011 Kindertageserziehung

851013 Nationalitätenkindertageserziehung

562912 Verpflegung mit Essen im Kindergarten

841907 Die Abrechnungen der Selbstverwaltungen mit Haushaltsorganen

680002 Vermietung und Bewirtschaftung von Nichtwohngebäuden

12. Rechtsstellung der Einrichtung

Selbstständige juristische Person, Haushaltsorgan der kommunalen Selbstverwaltung

II. Die Eigenarten des Kindergartens:

Unser Kindergarten befindet sich im Dorfzentrum. Seit 1930 funktioniert er als Kindergarten. Anfangs funktionierte er im Halbtagsbetrieb, zu Mittagessen gingen die Kinder nach Hause. Die Kinder waren überwiegend deutschsprachig, erst im Kindergarten lernten sie die ungarische Sprache kennen. Seit den fünfziger Jahren wurde das Hortsystem allmählich eingeführt.

Der Kindergarten erlebte in den letzten Jahren viele Veränderungen, aber sein äußeres Gesicht, seine eigene, freundliche, familiäre Atmosphäre blieben unverändert.

Das Gebäude unseres Kindergartens besteht aus drei Gruppenzimmern, mit eigenen Waschräumen und Ankleideräumen, einem Erzieheraum für die Erwachsene, einem logopädischen Zimmer, einem Turnsaal, aus Waschräumen, aus einer Küche, aus Büros und aus einem Lagerraum.

Der Oberhof des Kindergartens bekam nach dem Umbau eine schöne Verbundsteinfläche. Im Unterhof wurden die Hofspielzeuge aufgestellt und der für das Schlittensport bestimmte Hang blieb erhalten. Der Bach, der am Gartenende fließt, macht das Sommerleben angenehmer.

In unserem Kindergarten gibt es drei gemischte Gruppen, die Geschwister, Cousins, Kusinen, Freunde und Freundinnen sind im Alter von 3 bis 7 Jahre miteinander, dadurch wird auch die gemütliche, familiäre Atmosphäre verstärkt, was für die Spracherziehung eine ideale Umgebung sichert. Die Kinder leben ja hier wie in einer großen Familie. So kommt außer der zum Sprachmodell dienenden Kindergärtnerin auch die auf Nachahmung basierende Spracherziehung zur Geltung, weil die positive Wirkung der Größeren auf die Kleineren unbestritten ist, die Größeren geben das Gelernte den Kleineren weiter, so ist die Spracherziehung ununterbrochen. Im Kindergartenprogramm wird nun die Spracherziehung aus einer seit Jahren hervorgehobenen Tätigkeit in Hauptaktivität umgesetzt.

1. Das Pädagogikprogramm des Kindergartens wurde

- unter Berücksichtigung des Landesgrundprogramms der Kindergartenerziehung und
- der Richtlinien für Nationalitätenkindergärten,
- anhand des methodischen Handbuchs „Spracherziehung – Sprachförderung in den Nationalitätenkindergärten“ von Talabér Ferencné,
- sowie aufgrund der örtlichen Traditionen und Erziehererfahrungen der eigenen Kindergartengemeinschaft angefertigt.

2. Die Erziehungsform des Kindergartens:

Zweisprachiger Kindergarten, wo in den Tätigkeitsformen des Kindergartenlebens der Gebrauch zwei Sprachen – der Sprache der Nationalität und der ungarischen Sprache – zur Geltung kommt. Das Gebrauchsverhältnis der beiden Sprachen wird durch die Sprachkenntnisse der Kinder bestimmt, das Ziel ist aber die Betonung der Nationalitätensprache.

III. Voraussetzungen unseres Programms

1, Personelle Voraussetzungen

Kindergärtnerinnen mit Hochschulausbildung	7
Helferinnen in der pädagogischen Arbeit	3
Pädagogische Assistentin	1
Verwalter	1
Küchenhilfe	1
Sekretärin	1
Aufräumerin	1

Eine Logopädin beschäftigt sich mit den Kindern 8 Stunden in der Woche.

Zur Durchführung unseres Programms trägt positiv bei, dass unsere

Kindergärtnerinnen gut ausgebildet sind:

Deutsche Nationalitätenkindergärtnerin Diplom 6

Pädagogische Fachprüfung 1

Fachausbildungen:

Volkstanzlehrer 3

Talentpfleger 1

Förderpädagogin 1

Unsere Kindergärtnerinnen arbeiten bereits seit Jahrzehnten im Beruf. Unsere Fortbildungsmaßnahmen umfassen pädagogische und sprachliche Bereiche. Unter Berücksichtigung des Einschulungsplanes entscheidet sich das Erzieherinnen-Team gemeinsam, wer an welchen Weiterbildungsseminaren teilnimmt.

Das Pädagogenbild des Kindergartens:

Ein/e Kindergartenerzieher/in, für den/die der pädagogische Optimismus, der Respekt gegenüber den Eltern, die verständnisvolle, mitfühlende, hilfsbereite Kinderliebe, das Engagement für die deutsche Nationalitätenkultur, die Pflege und Vererbung der Traditionen und Bräuche charakteristisch sind. Unser Erzieherkollegium ist beruflich gut vorbereitet, eine pädagogische Erneuerung anstrebend. Zu seiner/ihrer Charakteristik gehören Selbstbildung und Fortbildung.

In dem Kollegium geben wir Gelegenheit zur Selbständigkeit, zu Eigeninitiativen. Wir akzeptieren die Verschiedenheiten, machen die positive Annäherung an die individuellen Werte stärker. Bei unserer Arbeit wirken wir erfolgreich zusammen und ergänzen einander.

2, Gegenständliche Bedingungen des Kindergartens

Die Umgebung unseres Kindergartens ist ästhetisch und schön. Der Kindergarten besteht aus 3 Kindergruppen.

Zu jedem Gruppenzimmern gehört ein Ankleideraum und ein Waschraum.

Wir haben einen schön eingerichteten Turnsaal, einen Erzieherraum, Büros, ein logopädisches Zimmer und eine zeitgemäß eingerichtete Küche.

Unterrichtsmittel und -Materialien im Kindergarten:

Unser vorhandenes Spielzeuginventar und die fachlichen Materialien als Grundausstattung sind zufriedenstellend. Zur Verwirklichung des Pädagogikprogramms ist das Erweitern der Mittel kontinuierlich notwendig. Die Kosten dafür deckt zum Teil der Finanzplan, und es stehen auch andere Quellen zur Verfügung (Sponsoren, Stiftung, Eltern, Förderausschreibungen).

IV. Richtlinien der Erziehung

1, Prinzipien der zweisprachigen Erziehung

- Wir schaffen eine liebevolle, gefühlvolle Atmosphäre, wo die Kinder sich in Sicherheit fühlen.
- Wir respektieren, dass die Eltern die primäre Rolle in der Erziehung haben, denn der Kindergarten ist eine fachmäßig selbständige Erziehungseinrichtung des öffentlichen Erziehungssystems, die eine Ergänzung zur Erziehung in der Familie ab dem 3. Lebensjahr des Kindes bis zum Erreichen der Schulreife darstellt.
- Aufgrund der Persönlichkeit der Kinder achten wir bei der Erziehung auf die Entwicklungsunterschiede.
- Das Kind - als entwicklungsfähige Persönlichkeit - braucht einen besonderen Schutz.
- Im Mittelpunkt unserer Kindergartenerziehung steht das Kind. In unserer Erziehungspraxis sorgen wir für Bedingungen, die den körperlichen und seelischen Bedürfnissen der Kinder am besten entsprechen.
- Wir betrachten das Spiel als eine grundlegende und zugleich die wichtigste Tätigkeitsform der Kinder.
- Die altersgemischte Gruppe schafft dem Kind in einer natürlichen Atmosphäre Möglichkeiten und Bedingungen zum Freispiel. So werden die Ansprüche des Kindes im Spiel, in der Bewegung und im Rollenspiel erfüllt.

2, Ziele und Aufgaben der zweisprachigen Erziehung

Zielsetzungen des Kindergartens:

Die zweisprachige Erziehung im Kindergarten fördert unter Berücksichtigung der individuellen Besonderheiten sowie der unterschiedlichen Entwicklungstempos die vielseitige, harmonische Entwicklung des Kindes und die Entfaltung seiner Persönlichkeit.

Der Kindergarten pflegt auf altersbedingte Eigenschaften der am Prozess der Spracherziehung teilnehmenden Kinder aufbauend die Traditionen und Bräuche der

deutschen Nationalität, und legt damit die Grundlagen für das Entstehen des zweisprachigen Identitätsbewusstseins. Die Übermittlung der Nationalitätenkultur mag er gemeinsam mit dem Elternhaus und mit der Nationalitätenumgebung verwirklichen.

Ziele der zweisprachigen Erziehung:

- - Vermittlung der deutschen Sprache und Kultur den Altersbesonderheiten und der individuellen Entwicklungsstufe des Kindes entsprechend,
- Pflege der Kulturgüter und Traditionen der deutschen Nationalität entsprechend dem Lebensalter des Kindes;
- Vorbereitung der Vorschulkinder auf den Sprachunterricht mit einer gezielten und bewussten Ausspracheschulung, sowie die Förderung der Sprechfertigkeit in natürlichen Sprechsituationen;
- Anbahnung einer zweisprachigen Identität, wobei die sprachliche Identität des Kindes zu akzeptieren und zu beachten ist.

Aufgaben der Kindergartenerziehung:

Die Erfüllung der körperlichen und seelischen Bedürfnisse der Kinder im Kindergartenalter, darunter:

- die Gestaltung einer gesunden Lebensweise;
- die emotionale, moralische und werteorientierte gemeinschaftliche Erziehung;
- die Förderung und Erziehung der muttersprachlichen und geistigen Fähigkeiten.

Aufgaben der Spracherziehung:

a, Eine erhebliche Rolle in der Spracherziehung spielt die Berücksichtigung der Altersbesonderheiten der Kinder, wie

- die Artikulationsbasis, die es ermöglicht, die Aussprache der deutschen Sprache zu erlernen und die Musikalität der Sprache zu empfinden;
- die Nachahmungsfähigkeit, ohne Hemmungen dem Modell (Kindergärtnerin und älteren Kindern der Gruppe) in der Kommunikationssituation zu folgen;

- die Neugierde, die das Kind zur ständigen Untersuchung und zum Erproben veranlasst, und zum Sammeln von Erfahrungen führt;
- das ständige Tätigsein auch in Interaktionen mit der Kindergärtnerin.

Die aufgezählten Altersbesonderheiten sind die grundlegenden Voraussetzungen für den Spracherwerb.

- b,** In einer zweisprachigen Kindergruppe werden die grundlegenden Bedürfnisse des Kindes, insbesondere das Bedürfnis zur Zugehörigkeit und Liebe erfüllt. Jeden Tag wird jedem Kind Aufmerksamkeit geschenkt, um dem Kind Sicherheit und Geborgenheit zu geben.

Die Kindergärtnerin hat zur Aufgabe, zu den Kindern einen engen, unmittelbaren und gefühlsbetonten Kontakt auszubauen, um das Sicherheitsgefühl im Kind zu stärken.

Zu den weiteren wichtigen Aufgaben der Kindergärtnerin gehören eine ausgeprägte und eindeutige Mimik und Gestik sowie eine entsprechende Verhaltensweise, mit denen die Sprechsituationen vervollkommen und verständlich werden.

- c,** Erfolgreich ist der Spracherwerb im Vorschulalter, wenn die Kinder sicher im Antworten und Rollenwechsel (Hörer - Sprecher) sind. Die Interaktionen zwischen Kindergärtnerin und Kindern und auch der Rollenwechsel in den Spielen sind beliebt, machen Freude und festigen Fertigkeiten zum Antworten.

Die erfolgreiche Spracherziehung fördert außerdem das produktive Sprechen und die Herausbildung der Sprechfertigkeit. Die Kinder können sich mit einem geringen aktiven Wortschatz verständigen und fühlen sich aufgrund eines größeren passiven Wortschatzes in den verschiedensten Kommunikationssituationen sicher.

- d,** Grundprinzip in der Spracherziehung ist, dass alle Kinder der altersgemischten Gruppe in ihrer Muttersprache erzogen werden sollen, also in der Sprache, die sie verstehen und in der sie sich mühelos ausdrücken und verständigen können.

Kinder, die die ungarische Sprache als Erstsprache erlernen, werden ungarisch angesprochen und erzogen. Darüber hinaus werden immer am Beginn des Bildungsjahres Sprachübungen in Deutsch eingeführt, die regelmäßig und täglich stattfinden. Dieses Üben und Wiederholen stärkt im Kind das Sicherheitsgefühl und führt zum Erfolg im Spracherwerb.

Die Kindergärtnerin hat die Aufgabe, die verschiedenen Sprachen der Situation entsprechend zu wechseln, den Gebrauch der Sprachen klar und bewusst zu trennen, um Sprachvermischungen zu vermeiden.

- e, Eine der wichtigsten Aufgaben in der Spracherziehung ist, Traditionen, Sitten und kulturelle Wertvorstellungen der Nationalität zu pflegen. Durch die Vermittlung des dem Vorschulalter entsprechenden Volksgutes wird die Identität des Kindes positiv gefestigt und das Gefühl der Zusammengehörigkeit gestärkt. Die Volksdichtung trägt zur positiven Einstellung zur Sprache bei.
- f, In der zweisprachigen altersgemischten Gruppe wird eine Lernatmosphäre geschaffen, in der
- das spontane, unbewusste und imitative Lernen mit Hilfe aller Formen der Spieltätigkeit verwirklicht,
  - die deutsche Sprache durch situatives und handlungsorientiertes Lernen vermittelt,
  - das Hörverständnis durch vielseitige Anregungen, Beschäftigungen geschult,
  - die deutsche Sprache bei allen Gelegenheiten im Kindergartenalltag verwendet wird.

3, Aufnahmebedingungen des Kindergartens

Unser Kindergarten als zweisprachiges Institut nimmt Kinder mit vollendetem dritten Lebensjahr ungarndeutscher Herkunft auf, oder Kinder im gleichen Alter, deren Eltern Interesse an der Kultur und Sprache der deutschen Nationalität haben. Das Recht auf die Aufnahme in den Kindergarten sichert das Bildungsgesetz, bzw. das Nationalitätengesetz. Über die Aufnahme in den Kindergarten entscheidet innerhalb der zur Verfügung stehenden Kindergartenplätze bei jedem Anwärter die Leiterin des Kindergartens, und über weitere Kindergartenplätze, die einen Überbedarf bedeuten, eine Aufnahmekommission. Über die Entscheidung werden die Eltern von der Kindergartenleiterin benachrichtigt.

4, Die Schulreife

Der Erfolg unserer erzieherischen Tätigkeit im Kindergarten wird vor allem durch die Entfaltung der zur Schulreife benötigten Fähigkeiten und Veranlagungen der Kinder bestimmt. Die Eltern erwarten von uns, dass wir die Kinder mit unserer erzieherischen Arbeit im Kindergarten für die Aufnahme in eine zweisprachige Schule und für entsprechende Leistung in der Schule vorbereiten.

Bei normaler Entwicklung erreicht das Kind am Ende der Kindergartenjahre den zur Arbeit in der Schule nötigen Entwicklungsstand. Die Schulreife erfordert körperliche, geistige und soziale Eigenschaften, keine von diesen kann vernachlässigt werden, denn diese sind alle im gleichen Maße für die erfolgreiche Leistung in der Schule benötigt. Die zum Lernen benötigten Fähigkeiten des Kindes entwickeln sich kontinuierlich und seine Wahrnehmung differenziert sich weiter.

V. Rahmen der zweisprachigen Erziehung

1. Gesunde Lebensweise, das Programm zum Erhalten und Entwickeln der Gesundheit

Das Ziel der Vermittlung einer gesunden Lebensweise ist die Förderung der körperlichen Entwicklung der Kinder. Dieses Ziel wollen wir durch die Gestaltung des Betreuungssystems, durch das Erlernen der Körperpflegegewohnheiten und durch Erfüllung des Bewegungsbedürfnisses erreichen. Für wichtig halten wir die Erhaltung der Gesundheit der Kinder, das Sichern ihrer körperlichen und gesundheitlichen Abhärtung. Dazu bieten wir gleichbleibende Voraussetzungen und eine gesundheitsfördernde Umgebung an.

Wir gestalten die mit dem Schutz und Bewahren der Umwelt verbundenen Gewohnheiten und eine umweltbewusste Verhaltensweise der Kinder.

Wir streben an, dass alle Kinder immer mehr selbständig ihre Bedürfnisse befriedigen können. Die Erzieherin soll vom ersten Augenblick an im Kindergarten die Möglichkeit zur selbständigen Körperpflege, das sich waschen, das Zähneputzen zum selbständigen Essen, An- und Ausziehen und zum Kennenlernen der Sprache der Nationalität sichern.

Unser besonderes Ziel ist, die Verringerung des Verbrauches solcher Speisen und Getränke, die viel hohes Salz, sättige Fett und Zucker beinhalten und das Anregen des Verbrauches von Gemüse Obst und Milchprodukten.

Die tägliche Bewegung ist ein unerlässliches Element des Kindergartenlebens. Die Kinder üben die Bewegungsarten in unterschiedlichen Bewegungssituationen, nach eigenem Ermessen mit oder ohne Anwendung von bewegungsfördernden Mitteln, selbständig oder mit anderen Kindern zusammen.

Wir halten für wichtig, Gelegenheiten zum Training anzubieten.

Die Bereiche der Gesundheitsentwicklung:

- gesunde Ernährung
- Bewegung und Turnübungen tagtäglich
- persönliche Hygiene
- Entwicklung der körperlichen und seelischen Gesundheit, Vorbeugung von Verhaltensabhängigkeiten und vom Konsum Sucht verursachender Mittel
- Vorbeugung von Misshandlung und Gewalt
- Vorbeugung von Unfällen und Erste-Hilfe-Leistung

Gesunde Ernährung

Wir bemühen uns, die Bedingungen zur körperlichen und geistigen Entwicklung des Kindes zu sichern. Unter den grundlegenden Voraussetzungen für die Entwicklung ist die gesunde Ernährung des Kindes von außerordentlicher Bedeutung. Das Kind soll im Interesse der gesunden Ernährung täglich mindestens eine Speise aus allen fünf grundlegenden Nahrungsmittelgruppen verzehren.

Unter den grundlegenden Nahrungsmittelgruppen verstehen wir folgende:

- Brot, Backwaren, Nudeln, Reis;
- Obst und Gemüse;
- Fleisch, Fisch, Eier;
- Milch und Molkereiprodukte;
- Speiseöl, Margarine, Butter, Schmalz.

Die Menügänge werden unter gemütlichen Umständen der Reihe nach serviert (unter Vermeidung von langen Wartezeiten dazwischen).

Wir lassen die Kinder die verschiedenen Geschmacksrichtungen kennenlernen und Freude am Geschmack der Speisen zu empfinden, wodurch sie zum intensiven Kauen angeregt werden, und wir sorgen dafür, dass sie immer genug zum Trinken haben.

Je nach Lebensalter und Entwicklungsstufe bringen wir den Kindern den richtigen Gebrauch von Gabel und Messer bei.

Wir beachten sorgfältig die Diät der nahrungsempfindlichen Kinder (entweder der Lieferant Sodexo GmbH oder die eigene Familie sorgt dafür).

Wir schaffen zum Verzehr der Speisen eine gemütliche Atmosphäre, damit das Essen den Kindern richtig Freude bereitet.

Wir bieten spielerische Gelegenheiten dazu, dass die Kinder selbst Hand anlegen und einfachere Speisen zubereiten (z. B. Salat, Jause).

Während des Bildungsjahres organisieren wir mehrmals solche Tätigkeiten, die die gesunde Ernährung den Kindern näher bringen. Die Kinder besuchen den Herbstmarkt, einen Gemüseladen, Gemüsegärten. Sie lernen die Obst- und Gemüsesorten kennen. Bei diesen erlebnisreichen Gelegenheiten werden alle Sinnesorganen aktiviert, und wir machen diese Besuche ihnen mit Gedichten, Kinderreimen, Märchen und Ringelreigen noch attraktiver. Die attraktivsten Tätigkeiten sind die Verkostungen und das Zubereiten von verschiedenen Salatsorten aus Gemüse und Obst.

Wir bieten den Kindern beim Essen verschiedenste Milchprodukte an, damit sie diese alle kennenlernen. Wir unterhalten uns über die Wichtigkeit von Milch, warum sie für den menschlichen Körper wichtig ist, und betonen dabei die Gesundheit der Zähne und der Knochen.

Bewegung und täglicher Sport

Zu unseren wichtigsten Aufgaben zählt die Erfüllung des Bewegungsdranges der Kinder und das Fördern der Entwicklung ihrer körperlichen Fähigkeiten.

Mit einem abwechslungsreichen Tagesablauf und Wochenplan sorgen wir dafür, dass der Bewegungsdrang ständig befriedigt wird. Wir organisieren jeden Tag Bewegungstätigkeiten (im Turnsaal oder im Hof).

Für jede Altersgruppe halten wir je eine obligatorische Turnstunde in der Woche. Für Gelegenheiten zum Training sorgen wir unter Einbeziehung der Turnstunden, der Umgebung, der frischen Luft und der Sonne.

Je nach Wetterbedingungen (bei Nebel, unter -5 Grad C°, bei Regen und stürmischen Böen nicht) sorgen wir für einen Aufenthalt in der frischen Luft für 1-3 Stunden. Der Tagesablauf im Sommer wird durch den ganztägigen Aufenthalt in der frischen Luft bestimmt (ausgenommen den Zeitraum zwischen 10.00 und 15.00 Uhr wegen der starken Sonnenstrahlung).

Persönliche Hygiene

Körperpflege, Sich-Waschen

Im Rahmen des Tagesablaufs bieten wir genügend Zeit zur Verrichtung der Pfllegetätigkeiten im eigenen Tempo.

Wir machen den Ablauf der Körperpflege bekannt: richtige Reihenfolge und Technik, gesundheitliche Gewohnheiten.

Wir machen den Kindern die grundlegende Wichtigkeit der Sauberkeit und der Vorbeugung von Krankheiten und Infektionen bewusst.

Unter Körperpflege verstehen wir die Reinigung der menschlichen Haut, der Zähne, der Mundhöhle, der Haare, der Sinnesorganen, der Nägel, sowie die Hygiene der gesamten Bekleidung.

Wir legen einen besonderen Akzent auf die Sauberhaltung unserer unmittelbaren Umgebung.

In der Umsetzung in die Tat helfen wir den Kindern je nach Entwicklungsstufe. Wir sorgen Stufe für Stufe dafür, dass sich ihre Selbständigkeit immer mehr entwickelt.

An- und Ausziehen

Wir sorgen für genügend Zeit und wenn nötig für Hilfe beim An- und Ausziehen und beim Ablegen der Kleidungsstücke im eigenen Regal der Kinder.

Wir bewegen die Kinder, die Kleidungsstücke zweckgemäß auszuwählen.

Wir sorgen Stufe für Stufe für die Entwicklung der Selbständigkeit.

Während dem Kontakt zu den Eltern geben wir ihnen Vorschläge, damit sie den Kindern Kleidungsstücke in angemessener Menge und Qualität mitgeben.

Zum Beispiel: Wechselbekleidung, Schuhe in richtiger Größe, die den Fuß und das Fußgewölbe schonen, Entfernen von hängenden überflüssigen Teilen an der Bekleidung.

Nachmittagsruhe

Nach dem Mittagessen sorgen wir für die richtigen Umstände zur angenehmen Ruhe. Wir kontrollieren die Durchlüftung des Raumes, die richtige Lage der Liegebetten (möglichst weit voneinander).

Beim Einschlafen helfen wir den Kindern durch ein Sicherheit bietendes Gewöhnungsritual, zum Beispiel mit Märchenerzählen, Liedersingen, Musikhören, Körpernähe, weichen Gegenständen.

Die Dauer der Nachmittagsruhe beträgt zwei Stunden, für die Größten je nach Bedarf weniger.

Für Bettwäsche und das Waschen der Bettwäsche sorgt die Kinderpflegerin (pädagogisches Hilfspersonal), gewöhnlich einmal im Monat und immer sofort, wenn das Kind krank wurde.

Die Gestaltung einer gesunden, sauberen und sicheren Umgebung und der Regel für Hygiene

Das Beibringen der eigenen Körperpflege und die Erfüllung des Bewegungsdranges der Kinder im Kindergarten kann ausschließlich in einer gesunden Umgebung erfolgen. Dementsprechend gehört zum Aufgabenbereich der Kinderpflegerinnen das

tägliche Abstauben, Aufwischen, Desinfizieren, Durchlüften und das Veranlassen der Kinder zur Einhaltung der hygienischen Regeln.

Um eine Unfallgefahr zu vermeiden, achten wir mit besonderer Aufmerksamkeit auf die verschiedenen Spielzeuge und Geräte, die von den Kindern benutzt werden, bei Bedarf lassen wir diese reparieren, oder tauschen wir sie aus.

Besonders bei den Spielgeräten im Kindergartenhof und auf dem öffentlichen Spielplatz, bzw. auf dem Weg zu Fuß dahin, erklären wir den Kindern die richtige Benutzung der Spielgeräte, und wir machen sie auch auf das richtige Verhalten als Fußgänger im Straßenverkehr aufmerksam.

Je nach Bedarf der Kinder (unter Einbeziehung der Eltern) ziehen wir speziell ausgebildete Fachleute mithilfe des Arztes, Zahnarztes, der Fürsorgerin und der Fachdienststellen heran.

Die Logopädin hält zweimal in der Woche Sprechstunden in unserem Kindergarten. Am Anfang des Bildungsjahres überprüft die Logopädin die Kinder auf Aussprachefehler hin, und plant in ihrem Stundenplan die Förderstunden vor. Wir haben Verbindung zu Fachleuten in der Pädagogischen Fachbezogenen Dienststelle und im Kinderwohlstanddienst, die die in der Entwicklung gehemmten Kinder untersuchen und Vorschläge zu individuellen Behandlungsweisen und Fördermethoden geben, sowie für spezielle Therapien für die betroffenen Kinder sorgen. Wir integrieren die Vorschläge in die individuelle Förderarbeit.

Entwicklung der körperlichen und seelischen Gesundheit, Vorbeugung von Verhaltensabhängigkeiten und vom Konsum Sucht verursachender Mittel

In der Vorbeugung und Bekämpfung von Rauchen spielen die Kindergartenpädagoginnen und das technische Personal des Kindergartens eine wichtige Rolle. Die Mitarbeiter/innen des Kindergartens bedeuten ein Beispiel, ein Modell für die Kinder. Würde ein Erwachsener im Kindergarten rauchen, es wäre viel mehr negativen Einfluss auf die Kinder ausüben, als in üblichen gesellschaftlichen Situationen, deshalb tragen Mitarbeiter/innen des Kindergartens mehr Verantwortlichkeit für das Vorbild, was sie persönlich vermitteln. Es ist eine Aufgabe des Kindergartens, alle Situationen zu meiden, die den Kindern negative Vorbilder vermitteln.

Wir unterhalten uns mit den Kindern über die Schäden, die vom Rauchen verursacht werden können, in ungebundenen Gesprächssituationen, wozu sich folgende Gelegenheiten anbieten:

- Aufarbeitung von Ausflugserlebnissen mit den Themen: Sonnenschein, freie Luft, Vogelgesang, Sonnenbaden (Bräunen), Bewegung im Freien, gute Laune, Gefahren (beim Sonnenbaden, einige Pflanzen, Gewächse), und die Vorteile: ohne Rauch und Staub, freies Durchatmen, Kraftaufwand, viel Bewegung.
- Erfahrungen in der Stadt und auf dem Land besprechen: Straßenverkehr, Abgase, die Luft in den Einkaufszentren, ungünstige Umstände in der Nähe von Industriegebieten, Staubbildung auf der Straße, das Durchlüften von Räumlichkeiten.
- Unterhaltung über die Zukunftspläne der Kinder: wie werde ich mich verhalten, wenn ich Erwachsen bin; was will ich werden; ich möchte anderen helfen, ich möchte wertschöpfenden Tätigkeiten nachgehen; ich will gesund und stark werden; was soll man dafür tun, und was aber meiden.

Vorbeugung von Misshandlung und Gewalt

„Die Misshandlung und Vernachlässigung (schlechte Behandlung) des Kindes beinhaltet physische und/oder mentale, emotionale Misshandlungen, sexuellen Missbrauch, Vernachlässigung oder vernachlässigende Behandlung, jegliche Form der wirtschaftlichen oder übrigen Ausbeutung, dadurch, dass diese Tätigkeiten in einer Beziehung, die auf Verantwortung, Vertrauen oder Macht beruht zu tatsächlicher oder potenzieller Gefährdung der Gesundheit, Überlebenschancen, Entwicklung und Würde des Kindes führen.”

Vernachlässigung liegt vor, wenn ein Elternteil oder Vormund die Erfüllung der grundlegenden Bedürfnisse, den Schutz, die Betreuung und Aufsicht des Kindes regelmäßig unterlässt, was zu schwerwiegenden Schäden führt oder zu führen vermag in irgendeinem der folgenden Bereiche: Gesundheit, Unterricht, emotionale Entwicklung, Ernährung, Unterkunft und Sicherheit bietende Umstände, und wenn dadurch der Gesundheitszustand, die mentale, seelische und spirituelle, moralische und soziale Entwicklung des Kindes tatsächlich oder mit großer Wahrscheinlichkeit

gefährdet wird. Bei der Beurteilung dieser Kriterien muss man auch in Betracht ziehen, in wie weit Ressourcen der Familie zur Erfüllung der Voraussetzungen zur Verfügung stehen. Hierzu gehören noch alle Versäumnisse und das Verursachen von Unglück, die der Gesundheit des Kindes maßgeblich beeinträchtigen oder seine somatische, mentale und emotionale Entwicklung verlangsamen oder hemmen.

Unter emotionaler Vernachlässigung versteht man den Mangel an emotionaler Sicherheit, an Beständigkeit, an liebevoller Beziehung, die grobe Außerachtlassung und Abweisung der emotionalen Bindung des Kindes, das brutale und gewaltsame Verhalten gegen ein anderes Familienmitglied in Anwesenheit des Kindes.

Unter physischer Vernachlässigung versteht man den Mangel an grundlegenden physischen und hygienischen Voraussetzungen, an Betreuung und Aufsicht, die Unterlassung von Schutz des Kindes vor Gefahren. Hierzu gehört auch das absichtliche Verzögern einer ärztlichen Versorgung, die Nichteinhaltung von ärztlichen Verordnungen, das unbegründete Versäumen oder Verzögern des Verabreichens von Schutzimpfungen.

Unter Kindesmisshandlung versteht man, dass irgendjemand einem Kind eine Verwundung oder physische Qual zufügt, oder diese gegen das Kind verübte Untat – obwohl man davon weiß oder Augenzeuge davon ist – nicht verhindert bzw. nicht meldet.

Unter emotionaler Misshandlung versteht man die regelmäßige, langfristig anhaltende schlechte emotionale Behandlung, die ernst und dauerhaft schädlich auf die emotionale Entwicklung des Kindes auswirkt. Das kann auch die Vermittlung von Gefühlen an das Kind beinhalten, dass es wertlos, nicht akzeptiert, nicht erwünscht und nicht geliebt sei. Es kann aber auch viel zu hohe Erwartungen bedeuten, die dem Lebensalter oder Entwicklungsgrad des Kindes nicht entsprechen (z. B. frühzeitig die Windeln weglassen und Sauberkeit verlangen, die Fähigkeiten überschreitende Anforderungen stellen). Hierzu gehören auch die Auslösung und Aufrechterhaltung von ständigen Angstgefühlen oder Verklemmungen in den Kindern; das Bloßstellen, ständige Kritik, die emotionelle Erpressung, die Ausnutzung des Kindes. Eine besonders ernste Form der emotionaler Misshandlung bedeutet die Lebenssituation, in der das Kind zu Ohren- oder Augenzeuge von Misshandlungen einer anderen Person wird. Die emotionale Misshandlung kann all diese Komponenten beinhalten, oder aber auch in sich selbst auftreten.

Es bedarf eine spezielle Handhabung und Behandlung, wenn ein Kind ein anderes Kind misshandelt. In diesen Fällen wird ein Kind durch ein anderes Kind oder durch eine Gruppe von Kindern über die üblichen Formen der Konfliktlösung hinaus – mehrmals und wiederholt – physisch, seelisch misshandelt. Bei der Problemlösung ist es wichtig, dass sowohl das Opfer als auch der Täter entsprechende Hilfe bekommt. Einen besonderen Bereich stellt die Misshandlung von Geschwistern untereinander dar, wegen der damit verbundenen Emotionen und Leidenschaft.

Unsere Aufgabe ist die Erziehung und der Unterricht der Kinder. Im Zusammenhang damit steht unsere Pflicht, in Aufgaben des Kinder- und Jugendschutzes, auf dem Gebiet der Vorbeugung, Aufdeckung und Aufhebung von Umständen mitzuwirken, die die Entwicklung des Kindes gefährden.

Wir beteiligen uns an der Vorbeugung und Beseitigung der Gefährdungen für die Kinder, und dabei wirken wir mit dem Kinderwohlstanddienst zusammen.

Vorbeugung von Unfällen und Erste-Hilfe-Leistung

Es ist wichtig, dass die Kinder im Kindergarten selbst zur Einsicht kommen, dass mit ein wenig Aufmerksamkeit und Vorsicht eine Menge von Unfällen und die damit verbundenen Schmerzen zu vermeiden wären. Die Kinder lernen die wichtigsten zu verrichtenden Aufgaben bei Gefahrensituationen und Unfällen kennen, bzw. diejenigen davon, die sie selbst erledigen können. Hierzu gehören die Anforderung von Hilfe (Benachrichtigung eines Erwachsenen, oder eventuell der Notruf bei der Rettung), die Kontaktaufnahme zum Kranken und die Behandlung von leichteren Verletzungen. Die Kinder lernen kennen, welche Gefahren in einem alltäglichen Gegenstand (z. B.: Fahrrad, Klettergerüst, Auto, Medikamente) verborgen sein können, bzw. worauf sie besonders achten sollen, um Unfälle zu vermeiden. Die Methoden dazu sind Rollenspiele, Erzählen, Puppentheater, Bücher- und Bilderlesen, Gesellschaftsspiele, Unterhaltung.

Schutzvorschrift:

- die Vorschrift zum Schutz ihrer Gesundheit und körperlichen Unversehrtheit,
- die Gefahrenquellen bei den Tätigkeiten,
- die verbotene und die zu erwartende Verhaltensweise.

Die Schutzvorschriften sind dem Lebensalter und dem Entwicklungsgrad der Kinder entsprechend mitzuteilen. Das Erfolgen der Bekanntgabe wird im Gruppenbuch dokumentiert.

In der Hausordnung des Kindergartens sind diejenigen Schutzvorschriften festgehalten, die von den Kindern während ihres Aufenthaltes im Kindergarten einzuhalten sind. Die Aufgaben zur Vorbeugung von Kinderunfällen bzw. die beim Eintreffen eines Unfalls zu verrichten sind, wurden in dem Organisationsstatut festgesetzt. Erste-Hilfe-Kästen sind im Förderraum und im Erdgeschossflur zu finden. Die Einrichtungsgegenstände und Geräte des Kindergartens werden erst nach der Überprüfung aufgrund von Gesichtspunkten zur Vorbeugung von Unfällen eingesetzt, ihr Zustand wird ständig überprüft, bei den Spielgeräten im Kindergartenhof wird dies durch eine Überprüfung seitens einer autorisierten Fachdienststelle (TÜV) ergänzt.

Entwicklungsmerkmale am Ende der Kindergartenerziehung

- Den Pflegegewohnheiten entsprechend sind die Kinder bei der Körperpflege, und beim Kämmen selbstständig.
- Die Kinder sind fähig, auf die Pflegeutensilien zu achten und sie in Ordnung zu halten. Sie benutzen das Taschentuch bei Niesen und Husten selbstständig.
- Die Kinder sind beim Essen selbstständig, können entscheiden, wie viel sie nehmen, sie bedienen sich selbst. Sie benutzen Löffel, Gabel und Messer zu den Mahlzeiten.
- Die Kinder decken den Tisch ästhetisch.
- Die Kinder ziehen sich selbständig an und aus und halten ihre Kleidungsstücke in Ordnung.
- Sie achten auf Ordnung ihrer Umgebung.
- Die getrennte Müllsammlung wird für die Kinder natürlich.

2. Die emotionale, moralische, werteorientierte gesellschaftliche Erziehung

Für die Kindergartenkinder ist es charakteristisch, dass das Handeln der Kinder emotional motiviert ist. Deshalb ist es wichtig, eine fröhliche, liebevolle Atmosphäre zu schaffen, damit sich die Kinder im Kindergarten wohl fühlen und von Anfang an

positive Eindrücke von dem Kindergarten haben, während sie mit der deutschen Sprache vertraut werden.

In jeder Interaktion stehen wir den Kindern mit positiver Grundhaltung gegenüber. Wir helfen dem Kind in der Entwicklung der gesellschaftlichen Empfindsamkeit, gleichzeitig lassen wir Raum für seine persönlichen Bestrebungen. Durch die Entwicklung der Toleranz, des Mitgefühls, der Aufmerksamkeit, der Selbstlosigkeit und der Hilfsbereitschaft möchten wir die Kinder bei der Entstehung von Freundschaften unterstützen. Wir helfen den Kindern ihre näheren und weiteren Umgebung kennenzulernen, nationale Identitätsbewusstsein, katholischen kulturellen, Werte die Vaterlandsliebe zu begründen. Wir halten es für wichtig, gemeinsame Erlebnisse durch gemeinsame Tätigkeit zu haben, deshalb sorgen wir für mehr Freiraum in unserem Tagesablauf und in dem Wochenplan für mehr Flexibilität.

Die Kindergärtnerinnen haben die Aufgabe, die Fähigkeiten in den Kindern auszubilden dass sie das Anderssein tolerieren können.

Entwicklungsmerkmale am Ende der Kindergartenerziehung

- Die Kinder haben eine enge Verbindung zu ihrem Kindergarten und zu den jüngeren Kindern; dieses Gefühl können sie in beiden Sprachen ausdrücken.
- Sie befolgen die Regeln, sie machen einander darauf aufmerksam und tun dies auch in der Zweitsprache.
- Sie helfen einander auch ohne dazu aufgefordert zu werden.
- Sie interessieren sich für ihre Kameraden und Freunde.
- Sie empfangen die Gäste liebevoll.
- Sie arbeiten gern für die Gemeinschaft
- Sie kennen ihre eigenen Fähigkeiten, sie bewerten ihre Tätigkeiten.
- Sie bemühen sich Hindernisse zu bewältigen.
- Sie haben die nötige soziale Reife, um in die Schule zu gehen.

3. Muttersprachliche, mentale Förderung und Erziehung

Die muttersprachliche Erziehung ist eine Aufgabe, die in jeder Tätigkeitsform verwirklicht werden soll. Die Förderung der Muttersprache und die Kommunikation sind in der gesamten Erziehungstätigkeit des Kindergartens vorhanden. Wir müssen während der Erziehung auf das Kennen, auf Achtung und Liebe der Muttersprache, auf die Aufrechterhaltung und Anspornung der natürlichen Lust des Kindes zum Gespräch und zur Kommunikation besonders Acht geben.

Auf das Interesse und auf die Neugierde des Kindes aufbauend sorgen wir für abwechslungsreiche Tätigkeiten, mit deren Hilfe das Kind durch weitere Erlebnisse und Erfahrungen über die Natur und über die gesellschaftliche Umgebung um ihn herum bereichert wird.

Die Aufgaben der mentalen Erziehung:

- die Systematisierung der spontan und geplant erworbenen Kenntnisse des Kindes, die Bereicherung dieser, sowie ihre übende Anwendung bei verschiedenen Tätigkeiten
- die Förderung der mentalen Fähigkeiten, wie Wahrnehmung, Beobachtung, Erinnerung, Aufmerksamkeit, bildliche Fantasie, Denken.

Sehr wichtig ist die Darbietung einer Umgebung, die die mentalen Fähigkeiten, die Vorstellungskraft, die Kreativität fördert und anspornt.

VI. Sprachliche Schwerpunkte in der zweisprachigen Erziehung

1, Sprachliche Schwerpunkte im September und Oktober

- In diesen Monaten wird die Grundlage für die sprachliche Aufnahmefähigkeit des Kindes gelegt. Mit ausgeprägter und eindeutiger Mimik und Gestik baut die Kindergärtnerin u. a. einen engen, unmittelbaren und gefühlsbetonten Kontakt mit den Kindern aus.
- Mit den größeren Kindern der Gruppe werden fortlaufend Höflichkeits- und Grußformeln geübt. Die Großen dienen den kleinen und neuen Kindern der Gruppe als Vorbild.
- Wöchentlich werden mehrere neue und bekannte Paarspiele mit den kleinen und neuen Kindern der Gruppe ausgewählt und geübt.
- Den Themenkreisen entsprechend werden bei allen Spielarten Möglichkeiten gewählt, die den produktiven Wortschatz der größeren Kinder erweitern. (Funktionsspiele zur Benennung von Gegenständen, Lebewesen, Sachen und Tätigkeiten, Rollenspiele zur Wiederholung der bekannten sprachlichen Situationen, Regelspiele zur Einübung des sprachlichen Stoffes usw.).

Die abwechslungsreichen, gefühlsbetonten und natürlichen Sprechsituationen werden im Tagesablauf frei verwendet.

2, Sprachliche Schwerpunkte im November und Dezember

Mit Hilfe des ausgeprägten Metakommunikationssystems der Kindergärtnerin werden die deutschen Aufforderungen, die in den vorigen Monaten schon ungarisch vorbereitet wurden, ergänzt. Während des Freispielles erfolgen die Paarspiele zwischen den Kleinsten und der Kindergärtnerin auf Deutsch, in kurzen Aufforderungen. Die Spieltätigkeit der Größeren erfolgt ebenfalls in Deutsch, und zwar in einigen Spielarten wie Regelspiele. Andere Tätigkeiten werden dem Entwicklungsstand des Kindes entsprechend noch ungarisch oder eventuell auch schon deutsch ausgeführt, (beim Einüben der Handlungen zur Körperpflege, beim

Aufräumen, beim Essen usw.) Eine Aufforderung von einer Melodie und gutem Rhythmus begleitet, wird zur Gewohnheit und stärkt durch ständiges Wiederholen das Sicherheitsgefühl im Kind.

- Auch mit den kleineren und neuen Kindern der Gruppe werden Höflichkeits- und Grußformeln geübt. Dem Wesen des einzelnen Kindes entsprechend, begleitet die Kindergärtnerin diese Formeln mit einer unmittelbaren gefühlsbetonten Bewegung. (Sie umarmt das Kind, gibt ihm die Hand usw.).
- Der tägliche Sport erfolgt in deutscher Sprache. Entsprechende Bewegungen begleiten die Fachausdrücke des Sportes, es wird mitgeturnt. Infolge der Vorbereitung in Ungarisch und der guten Veranschaulichung sind die Bewegungsspiele bei den Kindern schnell beliebt, werden mit Freude aufgenommen und geübt.
- Für jeden Themenkreis wird jede Woche ein Tag eingeplant, an dem die Kinder Erlebnisse sammeln können. Es wird auf Mitmachen, Mittun, Miterleben und Verarbeitung der Informationen im Spiel geachtet.
- In Verbindung mit den Feiertagen werden Volksreime, Gedichte, Kinderspiele, Kreisspiele und kurze Geschichten ausgewählt und mit den Kindern eingeübt.
- Bei allen Kindern der Gruppe wird auf eine reine und gut artikulierte Aussprache geachtet. Die Aussprache wird einzeln oder in kleineren Gruppen geübt.

3, Sprachliche Schwerpunkte im Januar und Februar

- Durch die Aufforderungen der Kindergärtnerin in Deutsch werden der passive Wortschatz und das Hörverständnis der Kinder erweitert. Alle Tätigkeitsformen, die bereits ungarisch vorbereitet wurden, werden einsprachig auf Deutsch ausgeführt.
- Die erlernten Kreisspiele, Bewegungsspiele, Kinderspiele und Volksreime, Gedichte und Märchen werden laufend geübt. Die Angebote werden kindgemäß, interessant und abwechslungsreich geplant und durchgeführt.

- Das produktive Sprechen der Kinder wird mit geeigneten Veranschaulichungsmaterialien, die möglichst alle Sinnesorgane beanspruchen, erweitert.
- Für das Wochenthema werden sprachliche Stoffe ausgewählt, die die Musikalität, den Rhythmus und die Eigenarten der deutschen Sprache darstellen, veranschaulichen (Märchen, Geschichten, Reime, Volkslieder usw.).
- Im Tagesablauf werden möglichst viele abgeschlossene Sprechsituationen geschaffen, die mit verschiedenen Tätigkeiten verwirklicht werden. (Sammeln, Ordnen, Sortieren, Unterscheiden und Vergleichen, Basteln usw.).
- Die Ausspracheschulung wird fortgesetzt und es werden alle Gelegenheiten zum Üben des Antwortgebens und zum Rollenwechsel in den Sprechsituationen ausgenützt.

4, Sprachliche Schwerpunkte im März, April und Mai

- Im Tagesablauf werden die zwei Sprachen situationsgebunden klar und bewusst getrennt, wobei die deutsche Sprache bevorzugt wird. Die Kindergärtnerin spricht die Kinder ihrem Sprachniveau entsprechend an und bezieht sie in ein Gespräch ein. Antworten und Rollenwechsel (Hörer - Sprecher) werden laufend geübt.
- Das situative und handlungsorientierte Lernen ist in allen Tätigkeitsformen der zweisprachigen Umgebung zu sichern. Eine erhebliche Rolle spielen weiterhin die verschiedenen Spielarten.

Bei der Erziehung und Bildung einer zweisprachigen altersgemischten Gruppe hängen die in vier Teilen aufgezählten sprachlichen Schwerpunkte miteinander zusammen, gehen ineinander über und werden fortlaufend und wiederkehrend verwendet.

VII. Tätigkeitsformen in der Spracherziehung

Das „Grunddokument für die Vorschulerziehung“ legt die Tätigkeitsformen und die dazu gehörenden Aufgaben der Kindergärtnerin fest. In der Spracherziehung der zweisprachigen altersgemischten Gruppe werden die einzelnen Tätigkeitsformen ständig ergänzt.

1. Die Spieltätigkeit

Spielen ist eine elementare Lebensäußerung und die für das Kind geeignete Form der Auseinandersetzung mit der Umwelt. Das Kind verwirklicht sich im Spiel auf vielfältige Weise.

Spielen ist eine spezielle Form des Lernens. Spielen als Lernen verlangt vom Kind ein spontanes und eigenständiges Tun. Das Kind ist neugierig, will die Umwelt entdecken und ist dabei voller Spannung, Erlebnishunger und hat den Wunsch nach schöpferischer Tätigkeit.

In der Spracherziehung wird dem Freispiel eine erhebliche Rolle eingeräumt.

Die Kindergärtnerin hat folgende Aufgaben:

- die Bedingungen für das Spiel zu sichern,
- den Kindern keine voreiligen Anleitungen zu geben,
- die Kinder in ihrem Spiel anzuerkennen und sie zu weiteren Spielaktivitäten anzuspornen
- Gelenktes Spiel planen für die Kinder, die ihr Spielthema schon gespielt oder noch keine Spielideen haben.

Das gelenkte Spiel hat fast die selben Merkmale wie das Freispiel:

- Die Kinder können sich frei entscheiden, ob sie die Angebote der Kindergärtnerin annehmen. Diese baut sie auf die Erfahrungen und Erlebnisse der Kinder auf.
- Die Wiederholung der Spiele führt zum Sicherheitsgefühl, zum Wohlfühlen und zur Ausgeglichenheit.
- Die verschiedenen Formen des Spiels zeigen den Ernst der spielerischen Betätigung sowie Freude und Interesse am Tätigsein.
- Während dieser Spiele lernen die Kinder spontan und Imitativ.

Der Unterschied zwischen Freispiel und gelenktem Spiel besteht darin, dass bei letzterem die Spielregeln – der eigentliche sprachliche Stoff – von der Kindergärtnerin bestimmt werden. Die Spielarten, die im Vorschulalter von entscheidender Bedeutung sind, helfen die sprachlichen Aufgaben erfolgreich zu lösen.

Die Hauptformen des gelenkten Spieles sind:

- Funktionsspiele
- Rollenspiele, Dramatisierung, Handpuppenspiele
- Kreisspiele, Bewegungsspiele, Regelspiele.
- Funktionsspiele, wie Fingerspiele, Geschicklichkeitsspiele, Sinnes- und Gedächtnisübungen, werden von den Kindern intensiv aufgenommen und durch die Wiederholung schnell erlernt.

In den Funktionsspielen werden die gut artikulierte Aussprache der Kindergärtnerin nachgeahmt und eine positive Einstellung zur Sprache gewonnen. Daneben wird die Grundlage für die sprachliche Aufnahmefähigkeit gelegt. Die Kinder erleben die ersten positiven Eindrücke für ein produktives Sprechen. Sie benennen Gegenstände, Dinge, Lebewesen usw. und empfinden den leicht erlernbaren Rhythmus.

Das gelenkte Rollenspiel ist eine Form des freien Darstellungsspiels, das sich an ein gemeinsames Erlebnis, eine gemeinsam gehörte Geschichte, Erzählung oder Märchen anlehnt. Es ist an ein Thema gebunden, deshalb nennt man es auch Dramatisierung und/oder Handpuppenspiel.

In den gelenkten Rollenspielen werden in Dialogform der Rollenwechsel (Hörer - Sprecher) sowie das Antworten geübt und gefestigt, weshalb diesen Spielen in der Spracherziehung große Bedeutung zukommt.

Voraussetzung dieser Rollenspiele sind die oft wiederholten Märchenerzählungen in Deutsch, die im Kind den Wunsch wecken, die Handlung und die Figuren des Märchens darzustellen, und zwar mittels Mimik, Gestik, Verhaltensweise und Sprache.

Die Kreis- und Bewegungsspiele sind von großer Bedeutung für die soziale Entwicklung des Kindes, die Sprachbildung und die positive Festigung der Identität des Kindes.

Mit den volkstümlichen Inhalten dieser Spiele werden eine Unzahl elementarer Beziehungen und menschlicher Situationen dargestellt. Durch diese Spiele lernen die Kinder ihrem Alter entsprechend die Sitten und Bräuche sowie Traditionen der Nationalität kennen, sie pflegen und üben diese ein.

Regelspiele, wie Lottospiel, Memoryspiel und Gesellschaftsspiele werden dem Entwicklungsstand und den Sprachkenntnissen entsprechend ausgewählt und je nach Wunsch der Kinder geübt.

Die Regelspiele tragen dazu bei, die richtige Aussprache zu üben und das produktive Sprechen durch Wortschatzerweiterung zu bereichern.

Die oben genannten Spielformen sind in der Form spontaner und freier Spieltätigkeit auch wichtig für die Entwicklung und Selbstverwirklichung des Kindes.

Entwicklungsmerkmale am Ende der Kindergartenerziehung

- Das Rollenspiel dominiert in dem Spiel der Kinder.
- Die Kinder sind fähig mit Ausdauer in einem Spielthema zu spielen.
- Die Kinder dramatisieren bekannte Märchen selbständig.
- Sie haben Spaß an Regelspielen, sind fähig, die Normen einzuhalten.
- Ihre Interaktionen sind verständlich, sind reich an sprachlichen Äußerungen, sie entsprechen den Rollen.
- Das Bedürfnis nach einem gemeinsamen Spiel ist zu erkennen.
- Sie sind fähig, Spiele zu ergänzen, anderen im Spiel zu helfen.
- Sie sind fähig, nach eigenen Ideen Spielzeuge anzufertigen und diese in ihrem Spiel zu verwenden. Sie versuchen im Spiel Problemsituationen zu lösen.

2, Das Vorsprechen von Gedichten und Reimen, das Erzählen

Literatur ist für das Kind eine Quelle der Freude, ein Spiel mit Einzelelementen der Sprache. Das Kind hat Freude an Rhythmus, Reim und Klang.

Volksreime und Gedichte werden als selbstverständliche Auflockerung im Kindergartenleben eingesetzt. Durch häufiges Wiederholen bei entsprechenden Gelegenheiten prägen sich den Kindern Volksreime und Gedichte leichter ein.

Kinder lernen im Umgang mit den fantasiebetonten und humorvollen Gattungen der Volksdichtung Folgendes: Volksreime, Volksmärchen beleben die Fantasie und regen die eigene Kreativität an.

Der Rhythmus und die Sprachmelodie der Volksreime sind für das Kind erfassbar, so werden sie in der Spracherziehung zu einer unentbehrlichen Hilfe für die Ausspracheschulung. Rhythmus, Lautmalerei und Wortspiele wirken auf die Kinder, auch wenn sie einzelne Worte nicht verstehen. Bei diesen Reimen und Gedichten ist nicht die Wortbedeutung wichtig, sondern der Wortklang und der Rhythmus.

Beliebt sind Reimarten wie Fingerspiele, Knireiterspiele, Kosereime, Trostreime, Abzählreime, Tischsprüche usw. Die Volksdichtung trägt dazu bei, die Sprache für interessant zu halten, dadurch Spaß zu erleben und den Wunsch zu äußern, sie zu wiederholen, einzuüben.

In der Volksdichtung haben Dialekt und Mundart einen festen Platz, die auch durch die Kinder weitergepflegt werden. Außer Volksreimen und Gedichten hört das Kind von der Kindergärtnerin auch gern Geschichten. Es hört von ihr am liebsten Märchen, in denen Wünsche erfüllt werden. Das Wiederholen von Märchen gibt dem Kind Sicherheit und schafft eine Atmosphäre der Zusammengehörigkeit. Märchen wecken Gemüt und Fantasie und regen die schöpferischen Kräfte im Kind an.

Durch die richtige Auswahl von Märchen, die dem Entwicklungsstand des Kindes entsprechen, werden eindrucksvolle Erlebnisse – auch wenn sie über mangelnde Sprachkenntnisse verfügen – ohne Schreck- und Angstmomente vermittelt. Ausgewählt werden Märchen mit lustigen Ereignissen und je nach Wunsch der

Kinder öfters erzählt. Dieses Erzählen regt die Sprechfreude des Kindes an und fördert sein Ausdrucksvermögen. Die deutschen Märchen werden von den Kindern gerne gespielt, dramatisiert. Es macht den Kindern Spaß, sich Kostüme anzulegen und als eine der Märchenfiguren zu verkleiden.

Der erfolgreichen Spracherziehung dienen neben Märchen auch Geschichten, die mit Bildern illustriert sind. Die Bilderbücher stellen für das Kind den Übergang vom Spielzeug zum Buch dar.

Die besondere Bedeutung der Bilderbuchbetrachtung liegt in der Sprachbildung, in der Erweiterung des produktiven und aktiven Wortschatzes der Kinder. Abgebildete Tiere oder Gegenstände werden benannt, dadurch lernt das Kind Ding, Begriff und Wort miteinander zu verknüpfen. Die größeren Kinder der Gruppe können die Geschichte eines Bilderbuches mit eigenen Worten wiedergeben. Bilderbücher mit Text oder Gedichten und Volksreimen spielen für die Sprachentwicklung eine wichtige Rolle. Sie veranschaulichen das Gehörte und machen es verständlich. Zusammenfassend kann gesagt werden, dass solche Volksreime, Gedichte, Märchen, Geschichten eines Bilderbuches ausgewählt werden sollen, die sprachlich und strukturell einfach und leicht zu verstehen sind und sprachliche Kenntnisse enthalten, damit sie den lebensaltrigen Eigentümlichkeiten der Kinder zwischen 3-7 Jahren anpassen, die dem Kind zum überwiegenden Teil bekannt sind.

Außerdem wird noch mit Werken der Kinderliteratur gearbeitet, die zur Erweiterung der Sprachkenntnisse beitragen, die lustig, spielerisch und humorvoll sind, deren sprachlicher Stil einfach, unmittelbar und natürlich ist.

Die Auswahl und Vermittlung der aufgezählten Gattungen der Literatur wird von der intellektuellen, emotionalen und sprachlichen Entwicklungsstufe der Kinder bestimmt.

Das tägliche Märchenerzählen, Reimesprechen empfinden die Kinder mittlerweile als unentbehrlich. Im persönlichen Kontakt zum Erzähler fühlt sich das Kind behaglich und sicher.

Entwicklungsmerkmale am Ende der Kindergartenerziehung

- Inneres Bedürfnis des Kindes nach Wiederholung von Gedichten und Märchen
- Die Kinder helfen bei der Vorbereitung des Märchendramatisierens/-vorspielens.
- Sie sind in der Lage, Geschichten in Folgen, im Zusammenhang zu erkennen.
- Ihre Lieblingsbeschäftigungen sind: Handpuppenspiel, Theaterspiel, Dramatisieren, Darstellung von Märchenmotiven.
- Die Kinder erinnern sich besonders an interessante Redewendungen eines Märchens oder Gedichtes.

3. Das Lied, die Musik, das Kreisspiel, der Kindertanz

Neben dem Spielen ist auch das Singen eine elementare Lebensäußerung des Kindes. Das Kind singt nicht in Tonarten und Tonsystemen, es singt naiv. Es ist Rhythmen gegenüber sehr aufgeschlossen und setzt Musik spontan in Bewegung um. Musik ist mit Freude verbunden, Musik macht das Kind fröhlich.

Wegen dieser Eigenarten hat die Musik auch in der Spracherziehung ihren festen Platz. Bei der Auswahl des musikalischen Stoffes sind folgende Kriterien zu beachten:

- Die Kreisspiele werden aus der Volkskultur gewählt. Bevorzugt werden volkstümliche Spielinhalte mit leicht zu singenden eingängigen Melodien und Rhythmen sowie einfachen und harmonischen Bewegungsabläufen.
- Die Kinder- und Volkslieder werden dem Tonbestand, dem musikalischen Schwierigkeitsgrad und dem Inhalt des Textes entsprechend unter Berücksichtigung der Sprachkenntnisse der Kinder ausgewählt.
- Die melodische und rhythmische Fähigkeiten entwickelnden Aufgaben werden den im „Grunddokument für die Vorschulerziehung“ vorgeschlagenen musikalischen Aufgaben entsprechend zusammengestellt.
- Als Aufgabe zur Entwicklung der musikalischen Fähigkeiten werden auch Geräusche und Klänge der unmittelbaren Umgebung des Kindes betrachtet, die vom Kind beobachtet und erfasst werden.
- Die zum Musikhören ausgewählten Lieder werden aus dem Volksgut gesammelt und nach Möglichkeit in der Mundart, im Dialekt gepflegt.

Die aufgezählten musikalischen Stoffe, die vermittelt und eingeübt werden, stärken im Kind das Sicherheitsgefühl. Durch das Pflegen der Volkskultur in Gesang und in einfachen Tänzen wird die zweisprachige Identität des Kindes angebahnt. Auch die

Ausspracheschulung wird mit sämtlichen Kreisspielen, die von den Kindern gern eingeübt, gespielt und wiederholt werden, erfolgreich gelöst.

Die Kreisspiele, die gemeinsam mit anderen Kindern gespielt werden, haben für die Persönlichkeitsentwicklung eine bedeutende pädagogische Funktion.

Durch das gemeinsame Spiel finden die Kinder erste Kontakte zueinander, ordnen sich den Spielregeln und dem feststehenden Spielverlauf gern unter und fühlen sich in der Gemeinschaft der spielenden Kinder geborgen und sicher. In den Spielen übernehmen ein oder mehrere Kinder eine besondere Rolle: Die Reihe anführen, andere Kinder für eine Tätigkeit auswählen oder selbst in der Kreismitte eine Tätigkeit nachahmen.

Auf die Kinder wirken in diesen Kreisspielen die aus dem Leben gegriffenen Themen, die die Kinder mit ihrer Umwelt verbinden, die ihre Vorstellungen und Gefühle bereichern. Diese Spiele haben auch eine wichtige Funktion im Üben des Rollenwechsels (Hörer - Sprecher) sowie im Üben der Rolle des Antwortens. Bei der musikalischen Erziehung der Vorschulkinder wird eine Einheit von Hören, Singen, Bewegen und Sprechen angestrebt, die in den Kreisspielen am vollkommensten zum Ausdruck kommt. Beim Singen und Spielen werden die gut artikulierte Aussprache und das reine Singen der Kindergärtnerin nachgeahmt und eine positive Einstellung zur Sprache gewonnen.

Die Kinder- und Volkslieder, die vor Festen erlernt werden und zur festlichen Stimmung beitragen, helfen, die oben genannten sprachlichen Aufgaben zu lösen, insbesondere bei der Erweiterung des Wortschatzes im produktiven Sprechen. Eine wichtige Rolle spielen auch die zu den rhythmischen und melodischen musikalischen Aufgaben gehörenden Begriffe, wie laut - leise, hoch - tief, schnell - langsam usw., mit denen die sprachlichen Situationen verständlich werden und auf das Kind beruhigend wirken. Die Kindergärtnerin begleitet die Aufgaben mit eindeutigen Zeichen.

Die Geräusche und Klänge haben denselben sprachlichen Wert wie die oben genannten musikalischen Fähigkeitsaufgaben, daneben wird auch das Orientierungsvermögen des Kindes entwickelt.

Zum Musikhören ausgewählte Lieder haben die Aufgabe, einen unmittelbaren Kontakt zwischen dem Vortragenden und dem Kind als Zuhörer herzustellen. Die natürliche Vortragsweise der Kindergärtnerin entwickelt die nachahmende und

schöpferische Fähigkeit der Kinder und ermöglicht das erlebnisreiche Nachempfinden.

Die Vermittlung des musikalischen Stoffes trägt dazu bei, dass die Kinder ihren eigenen sprachlichen Leistungen immer mehr vertrauen.

Entwicklungsmerkmale am Ende der Kindergartenerziehung

Die Kinder können:

- die Reime, Lieder (die aus 6 Tönen bestehen) und 5-6 Lieder zu bestimmen Anlässen sowohl in ungarischer als auch in deutscher Sprache klar, mit schöner Aussprache singen,
- 10 Lieder mit Sicherheit in der Gruppe und auch selbst so singen, dass sie auch mit dem Singen anfangen können,
- den Unterschied zwischen dem leisen und dem lauten Singen erkennen und auch allein hoch oder tief singen, Lieder anfangen (die Begriffe: hoch-tief, laut - leise sollen sie auch in der deutscher Sprache benutzen),
- fließende Frage-Antwort-Spiele in zwei Gruppen ohne Hilfe der Kindergärtnerin spielen, singen,
- laut und leise, schnell und langsam singen, klatschen und auch sprechen,
- die Melodie am Summen, am Instrumentalspiel, an ähnlichen Melodiewendungen, an eigenartigen Anfangs-,sehr unterschiedlichen Kern-, oder Schlussmotiven erkennen,
- auch die feinen Unterschiede zwischen den Tonarten erkennen,
- den Klang einzelner Musikinstrumente erkennen, wissen über Art und Weise ihrer Behandlung (sie kennen die Namen der Instrumente auch auf Deutsch),
- das Metrum vom Rhythmus des Liedes unterscheiden,
- den Rhythmus der Lieder und Reime verknüpfen,
- Rhythmusmotive mit Text nachklatschen,

- mit guter Körperhaltung und Händeanfassen im Kreis gehen,
- selbständig mit anderen Kindern verschiedene Formgestaltungen bilden,
- Schlaginstrumente benutzen, mit denen sie die Gleichmäßigkeit, den Rhythmus und die Motivbetonung veranschaulichen,
- zu den Liedern spielerische Bewegungen erfinden,
- Melodien verstecken, zunächst mit kürzeren, später mit längeren Motiven.

4, Das Zeichnen, das Malen, das Formen, die Handarbeit

Das Kind begegnet die verschiedenen Erscheinungen und Gegenstände in ihrer unmittelbaren Umgebung. Der Umgang mit diesen und die visuelle Erfahrung gehört zu den grundlegenden Bedürfnissen des Kindes.

Das gestaltende Tun bezieht sich auf alle Tätigkeiten des Kindes. Das Kind verwendet verschiedenartige Materialien, um seine Erlebnisse und Erfahrungen zu verarbeiten und auszudrücken.

- Solange für kleinere Kinder das Erlebnis der Tätigkeit an sich viel wichtiger ist als ihr Ergebnis, ist für die Größeren das Ergebnis des Werks maßgebend.
- Die Kindergärtnerin beobachtet und schätzt ein, auf welcher Stufe das einzelne Kind steht, und gibt mit einer gewissen Zurückhaltung Anleitungen.

Besonders wichtige Mitter der Entwicklung der Persönlichkeit des Kindes sind die Sorten der Darstellung, das Kennenlernen der Kunst, und Volkskunstgegenständen, der Bräuche und Traditionen, der Nationalsymbolen, und der Gegenständen in der Umgebung. Wir werden uns bemühen die Werke der Kinder an öffentlichen Veranstaltungen vorzustellen und damit möchten wir die Talente ermutigen.

Das gestaltende Tun ist eine wichtige Ausdrucksmöglichkeit im Vorschulalter. Zu diesem Gestalten gewährt die Kindergärtnerin technische Hilfe, damit das Kind seine Vorstellungen mit mehr Erfolg zum Ausdruck bringen kann. Auch diese Anleitung wird dem Entwicklungsstand des Kindes entsprechend zweisprachig ausgeführt. Die Formen des bildnerischen Gestaltens sind:

- Zeichnen und Malen;
- Kneten und Formen;
- Kleben, Schneiden, Falten, Drucken;
- Auffädeln, Flechten, Weben.

Zeichnen und Malen ist das Bedürfnis des Kindes, seine Gefühle und Empfindungen auszudrücken und darzustellen. Vielfältiges Material wird angeboten, das jedes Kind seinen Fähigkeiten und seinem Entwicklungsstand entsprechend gestalten kann. Die Materialien stehen zur freien Verwendung zur Verfügung.

Kneten und Formen. Beim Umgang mit formbaren Stoffen spielt für das Kleinkind die Funktionslust eine große Rolle. Deswegen werden genügend Raum und Zeit

eingeräumt, damit die Kinder ihren Vorstellungen gemäß spontan werken können. Das größere Kind bildet schon aus einer geschlossenen Form eine Gestalt. Das Üben und die freie Verwendung spielen bei diesem Gestalten ebenfalls eine wichtige Rolle. Der elementare Umgang mit den formbaren Materialien bringt dem Kind unmittelbare sinnhafte Erfahrungen und räumliches Erleben.

Kleben, Schneiden, Falten, Drucken. Papier bietet vielfältige Möglichkeiten, die sich aus der Beschaffenheit des Materials ergeben.

Kleben und Schneiden sind für Kinder ein faszinierender, technischer Vorgang. Durch selbständige Übungsmöglichkeiten lernt das Kind, mit Klebstoff umzugehen und das Werkzeug zu beherrschen.

- Die Vervielfältigung, das Drucken interessiert Kinder und führt zum Reihem, Ordnen und Gestalten hin.
- Beim Falten sehen Kinder lieber zu, aber die Falzfiguren verwenden sie gern im Freispiel.

Auffädeln, Flechten, Weben sind handwerkliche Tätigkeiten. Durch die Übung solcher Fertigkeiten erhalten die Kinder Einblick in Sinneszusammenhänge wie zum Beispiel: aus Linien werden Flächen - etwa ein Abschiedsgeschenk für die Großen der Gruppe weben.

Die bildnerische Gestaltung in den aufgezählten Formen gibt der Kindergärtnerin viele Möglichkeiten, die deutsche Sprache zu verwenden, aber die zur Gestaltung nötigen technischen Schritte werden ungarisch erklärt. Der aktive Wortschatz wird erweitert, indem die Materialien auch auf Deutsch benannt werden.

- Beim Weben und Flechten werden Gegenstände und Dinge, die zu den Traditionen und Bräuchen gehören, angefertigt.
- Das bildnerische Gestalten ist eine Möglichkeit der Kommunikation, die den Spracherwerb bereichert.

Entwicklungsmerkmale am Ende der Kindergartenerziehung

- Die Kinder haben vielfältige Erfahrungen im Zusammenhang mit der Herausbildung geschlossener und offener Räume.

- Sie sind fähig, die formalen Merkmale der Gegenstände zu benennen.
- An ihrer Farbenverwendung erkennt man ihre Lieblingsfarben.
- Ihre Formdarstellung ist abwechslungsreich, sie kennen, gestalten und betonen die Unterscheidungsmerkmale der Formen.
- Sie fertigen alleine und auch gemeinsam Spielzeuge, Wanddekorationen, Handpuppen an.
- Sie sind fähig, Gegenstände alleine, ohne Hilfe zu schmücken, zu verzieren.

5. Die Bewegung

Während dem Kindergartenalter erfolgt eine sehr intensive Entwicklung im Erlernen der natürlichen Bewegungsfertigkeiten für Ortswechsel und Lagewechsel, sowie der feinmotorischen Fertigkeiten, die wir durch abwechslungsreiche, spielerische Übungsformen und Spieltätigkeiten fördern können.

Körperliche Bewegungsfreude und geistige Entwicklung stehen in Wechselbeziehung zueinander. Deshalb braucht der wachsende Organismus des Kindes unsere besondere Aufmerksamkeit. Für ein ausreichendes Maß an Bewegung der Kinder soll jeden Tag gesorgt werden.

Die mannigfaltigsten Bewegungen an der Luft und in der Sonne, im Wasser und Schnee stärken die Gesundheit, härten den Organismus ab. Interessante und auch freudvoll gestaltete Körperübungen wecken im Kind das Bedürfnis nach regelmäßiger körperlicher Betätigung.

Systematisch und zielgerichtet durchgeführte, die Gesundheit fördernde Körperübungen entwickeln und vervollkommen die motorischen Fähigkeiten der Kinder, sowie ihren Koordinations- und Gleichgewichtssinn. Die Anwendung von regelmäßigen Körperübungen übt außerdem einen positiven Einfluss auf die Entwicklung von Körperkraft und Reaktionsschnelligkeit, Gewandtheit, Ausdauer, Geschicklichkeit und Schnelligkeit der Kinder aus.

Die spontanen Bewegungstätigkeiten sollen durch gelenkte Bewegung ergänzt werden. Die komplexen Körperbewegungen werden auch in die übrigen Tätigkeiten im Kindergartenleben integriert, und beeinflussen die Entwicklung der Persönlichkeit des Kindes – positive Selbsteinschätzung, Selbstbeherrschung, soziales Verhalten, Zusammenarbeit mit anderen, Kommunikation, Denken – positiv.

Bei der Auswahl der Körperübungen und Bewegungsspiele hat die Kindergärtnerin die Aufgabe, die Grundformen der Bewegungen den Kindern beizubringen und diese auch zu verlangen, daneben die Sprachkenntnisse der Kinder zu erweitern. Der sprachliche Stoff, die Fachausdrücke des Sports und die Anleitungen der Kindergärtnerin werden stufenweise eingesetzt, und durch Veranschaulichen und Mitturnen begleitet.

Die Bewegungserziehung hat im Zusammenhang mit der Spracherziehung drei Formen in der altersgemischten Gruppe:

- Die freie Bewegung im Freien zur Erfüllung des natürlichen Bewegungsbedürfnisses vom Kind,
- den täglichen Sport und
- die Sportbeschäftigungen.

Diese Formen tragen in erster Linie dazu bei, die Sprachbildung natürlicher, abwechslungsreicher, interessanter, vielseitiger und regelmäßiger zu planen und durchzuführen.

Im Lernbereich Sport vollziehen sich die Lernprozesse im Spielen und Üben sowie im Wiederholen. Die Bewegungsspiele dienen mit ihren volkstümlichen Spielinhalten wie Fangspiele, Versteckspiele, Hüpfspiele und mit der reichen Verwendung der bereits bekannten Sprachkenntnisse der Spracherziehung. Auch die Regeln eines Bewegungsspieles werden von der Kindergärtnerin dem Wochenthema entsprechend variiert. So wird auch – wie bei den Nachahmungsspielen, Bewegungsgeschichten usw. – der Wortschatz des Kindes erweitert.

Entwicklungsmerkmale am Ende der Kindergartenerziehung

- Die Kinder akzeptieren die Kindergärtnerin als leitende Person, sie sind fähig, Regelspiele, Lauf-, und Fangspiele auch selbständig zu spielen.
- Die Leistungsfähigkeit der Kinder nimmt zu, ihre Bewegung wird koordiniert und geschickter, für sie wird der entsprechende Rhythmus charakteristisch.
- Ihre Bewegungserfahrungen nehmen beim Balancieren und beim Sprung zu.
- Sie sind flink, in der Bewegung haben sie große Ausdauer.
- Ihre Orientierungsfähigkeiten entwickeln sich in Raum und Zeit.
- Sie bewegen sich gern und verlangen nach Bewegung.
- Beim Einzel-, Gruppen-, Reihen- und Staffelwettbewerb achten sie auf die Regeln, sie halten sie ein.
- Sie verstehen die einfachen Anweisungen in beiden Sprachen.

- Sie wechseln leicht zwischen natürlichem Gehen und taktmäßigem Gehen.
- Ihre Wucht im Sprung können sie beim Ankommen abbremsen.
- Sie werfen den Ball mit einer Hand und mit erhobenem Arm.
- Sie machen einen rollenden Überschlag (Purzelbaum) aus der Grätschstellung mit gebeugten Knien heraus, über Hocksitz in die Grundstellung.

6. Das Kennenlernen der äußeren Welt

Ziele der Umwelterziehung sind der Erwerb elementarer Erfahrungen und die Auseinandersetzung mit Gegenständen, Dingen und Erscheinungen der Umwelt. Die Grundlagen der Umwelterfahrungen sind das eigene Handeln und Erleben des Kindes.

Im Vorschulalter ist es wichtig, den Kindern Impulse zu geben, die zur Erforschung und Entdeckung der Umwelt führen. Alle Gelegenheiten sind zu nützen, die dem Kind ermöglichen, einfache Arbeitsvorgänge zu verfolgen und Naturereignisse mitzuerleben.

Für die Auswahl der Themen aus der unmittelbaren und weiteren Umgebung des Kindes sind die Gegebenheiten der Umwelt und die Interessen der Kinder entscheidend. Die Kinder der Gruppe werden von einem Thema in unterschiedlicher Intensität angesprochen. Die Kindergärtnerin hat deswegen die Aufgabe, die individuellen Bedürfnisse der einzelnen Kinder zu beachten und ihre Fähigkeiten durch geeignete Angebote zu fördern.

Die intensive Auseinandersetzung mit einem Thema macht die Kinder innerlich ruhig und fähig, sich zu konzentrieren und sich darüber zu freuen, neue Gedanken zu fassen und Pläne zu schmieden. Die Gründlichkeit, mit der ein Thema entwickelt wird, gibt den Kindern und der Kindergärtnerin die Möglichkeit, sich in einem Sachverhalt zu vertiefen.

Die Umwelterziehung steht vor allem mit der Spracherziehung in enger Wechselwirkung. Die sprachlichen Aufgaben stimmen mit den grundlegenden Erfahrungen und der Auseinandersetzung des Kindes mit seiner Umwelt überein. Die Wortschatzerweiterung und die Entwicklung der Sprechfertigkeit wird mit folgenden Themen verwirklicht:

- die unmittelbare Umgebung des Kindes,
- Kind und Natur,
- Kind in der weiteren Umgebung.

Die unmittelbare Umgebung des Kindes wird in mehrere, dem Kind wichtigen Teilgebiete unterteilt, wie:

1. Die Spielsachen des Kindergartens kennenlernen,
Arbeitsweisen erlernen (Aufräumen, den Tisch decken usw.),

- Regeln für die Körperpflege üben usw.
2. Familie, Wohnung - Familienmitglieder;
die Einrichtung der Wohnung,
der Haus- und Wohnungsschlüssel, die
Arbeit der Familienmitglieder usw.
  3. Nahrung - Lebensmittel kennen lernen,
den Umgang mit Geld üben,
Konsumgüter auswählen und benutzen usw.
  4. Bekleidung - Zusammenhänge zwischen Wetter und
Bekleidung, die Kleidung in den verschiedenen Jahreszeiten
die Bekleidung der Nationalität,
zweckentsprechende Bekleidung für verschiedene Berufe usw.

Das zweite Thema - Kind und Natur - beschäftigt sich mit Pflanzen und Tieren, mit den Merkmalen der Jahreszeiten, mit den angenehmen Vorbereitungen auf die Feste.

Angeboten wird der folgende sprachliche Stoff:

1. Im Zusammenhang mit dem Herbst
Früchte kennenlernen (Apfel, Birne, Pflaume, Pfirsich, Trauben usw.),
Weinlese erleben (Weinberg, Verarbeitung zu Saft), Samen sammeln
(Maiskolben sammeln),
Feldfrüchte kennenlernen (Kartoffel),
Wildfrüchte kennenlernen (Kastanien, Eicheln, Vogelbeeren),
Sammelbegriffe: Früchte, Obst, Gemüse erlernen, aufgrund
von bunten Blättern die Farben kennenlernen,
der Wind, der Sturm,
Wintervorbereitungen von Menschen (Heizung),
von Tieren (Zugvögel beobachten, Futterhaus vorbereiten),
Feste veranstalten, wie Erntedankfest, St. Martinstag
2. Kenntnisse über den Winter
Schnee, Eis, Schneeflocken (winterliche Natur beobachten),
Tiere in Not (Wildfütterung), der Waldtierpark,

Feste vorbereiten und veranstalten (Advent, Adventkranz,
Krippe, St. Nikolaus, Weihnachten), der Fasching, Winterbeerdigung

3. Über den Frühling

die Sonne (schmilzt den Schnee weg, spendet Wärme),
die Wirkung der Sonne (Helligkeit, Tiere erwachen aus dem
Winterschlaf, Knospen sprießen),
das Licht der Sonne,
der Weg der Sonne am Himmelsgewölbe,
die Nahrung für die Samen (gute Erde, Regen, Sonne, Mithilfe der
Menschen),
das Wachstum der Pflanzen verfolgen,
beim Umtopfen der Zimmerpflanzen helfen,
blühende Bäume und Beete bewundern.
Bienen, Schmetterlinge, Vögel, Maikäfer beobachten und
die Lebensweise dieser Tiere kennenlernen,
Feste veranstalten wie Ostern, Maifest, Muttertag,
das Lustige Zwerge Fest, die Abschiedsfeier vom Kindergarten.

4. Über den Sommer

das Wasser als Spielmöglichkeit (Waschen und Putzen),
das Wasser in verschiedenen Formen kennenlernen (Wolken, Regen,
Hagel, Nebel, Schnee, Eis),
die Bedeutung des Wassers für das Leben der Menschen, Tiere und
Pflanzen, verschiedene Tiere kennenlernen (Laubfrosch,
Schnecken, Igel, Raupen, Regenwürmer, Eichhörnchen, Ameisen
usw.), Besuch im Museum Donau,

Haus- und Wildtiere.

Neben den aufgezählten Themen, die bei den methodischen Hinweisen durch
Spielmöglichkeiten sowie andere Tätigkeitsformen und Übungen ergänzt
werden, wird die Entwicklung der Orientierungsfähigkeit des Kindes in seiner
Umgebung als wichtiges Thema aufgenommen. Teilgebiete des Themas sind:

1. Die weitere Umgebung des Kindes kennenlernen

Spielplätze in der Nähe des Kindergartens,

Spaziergang im Wald,
Fremdenverkehr,
Sehenswürdigkeiten.

2. Einrichtungen kennenlernen (Bahnhof, Museum, Kulturhaus, Theater, Kino).

3. Verkehr (Fahrzeuge auf der Strasse, auf dem Wasser, in der Luft),

Richtiges Verhalten im Straßenverkehr,

Ausflüge mit dem Zug oder Bus.

Die Aufgaben der Umwelterziehung dienen auch zum Kennenlernen des Heimatlandes, der örtlichen Traditionen und Sitten, das Erlebnis der Zusammengehörigkeit, die Bewahrung und Pflege der Werte der nationalen, familiären und materiellen Kultur, der Kulturgüter und wie diese geschützt werden. So wird die Identität des Kindes gestärkt.

Ein spezielles Gebiet der Umwelterziehung sind die elementaren mathematischen Relationen, die während des Beobachtens, während einer Tätigkeit festgestellt werden. Durch diese Relationen wird die Denkfähigkeit des Kindes gebildet und weiterentwickelt. Die Kindergärtnerin stellt Aufgaben, bei denen gemeinsame Merkmale oder gemeinsame Eigenschaften zu berücksichtigen sind. Die Kinder lernen das Sortieren, Ordnen, Zuordnen, Unterscheiden, Vergleichen, Abschätzen und Messen. Dabei werden die Sprachkenntnisse erweitert, zum Beispiel durch Adjektive wie groß und klein, lang und kurz, mehr oder weniger usw.

Entwicklungsmerkmale am Ende der Kindergartenerziehung

- Die Kinder kennen ihren Namen, ihre Adresse, den Namen ihrer Eltern und ihren Beruf.
- Sie beherrschen die Verkehrsregeln und kennen die Fahrzeuge.
- Sie orientieren sich sicher in ihrer Umgebung, kennen die wichtigsten Institute.
- Sie erkennen und benennen die Farben und die hellen und dunklen Farbtöne in ihrer Umgebung.
- Sie erkennen die auffallenden Zusammenhänge zwischen Gegenständen und Erscheinungen.

- Sie vergleichen Gegenstände und Erscheinungen nach ihren äußeren Merkmalen und ihrer Funktion.
- Sie erkennen und benennen in beiden Sprachen ihre Körperteile und Sinnesorgane.
- Sie erkennen und benennen die Tageszeiten.
- Sie unterscheiden die Jahreszeiten, kennen ihre Merkmale.
- Sie kennen das Wort: „Pflanze“ und erkennen den Zusammenhang zwischen ihrer Entwicklung und dem Wetter.
- Sie erkennen Tiere und ordnen sie bestimmten Lebensräumen zu.
- Sie können Mengen erfassen, Längen messen und Paare bilden.
- Sie können Mengen bilden, zerlegen, vergleichen und Mengen in Teilmengen vereinigen.
- Sie zählen im Zahlenraum 10.
- Sie unterscheiden geometrische Formen, gruppieren sie nach bestimmten Eigenschaften. Sie benennen einfache Eigenschaften.
- Sie sind fähig, sich im Raum zu orientieren und verstehen die Anweisungen und die Ort und die Richtungen bezeichnenden Präpositionen.
- Sie führen Tätigkeiten mit dem Spiegel durch.

7. Arbeitartige Tätigkeiten

Die Tätigkeiten des täglichen Lebens sind von der Spieltätigkeit schwer zu trennen. Arbeitsweisen, die regelmäßig geübt werden, fordern die Selbständigkeit des Kindes. Im Tagesablauf der Kindergruppe werden alle Gelegenheiten genützt, bei denen das Kind die praktischen Tätigkeiten ohne Zeitdruck erwirbt.

Die Anleitungen der Kindergärtnerin zu dieser Tätigkeit erfolgen stufenweise und den Sprachkenntnissen des einzelnen Kindes entsprechend in Deutsch.

Die Kinder erhalten die Möglichkeit, bei einfachen Arbeitsvorgängen mitzumachen bzw. mitzuwirken. Die Kinder sollen motiviert werden, sich mit Arbeitsvorgängen auseinanderzusetzen. Sie lernen dabei, wie eine Arbeit geplant, organisiert und in sinnvoller Reihenfolge ausgeführt wird.

Wenn das Arbeitsziel für die Kinder verlockend und erreichbar ist, erwerben sie sich neben praktischen Fertigkeiten auch ein gewisses Durchhaltevermögen. Die erfolgreiche Bewältigung von Arbeitsvorgängen gibt den Kindern Vertrauen an ihrer eigenen Leistungsfähigkeit und stärkt ihre Freude an der Arbeit. (Im Herbst wird Obstsalat gemacht, vor Weihnachten werden Lebkuchen gebacken usw.).

Die Arbeitsvorgänge werden selten auf Deutsch geplant und durchgeführt, aber die Produkte, die bei solchen Arbeitsprozessen entstehen, werden mit anderen Tätigkeitsformen deutsch begleitet und miterlebt. (Lieder singen, Spiele üben, Gedichte und Reime sagen, Märchen anhören usw.).

Entwicklungsmerkmale am Ende der Kindergartenerziehung

- Die Kinder arbeiten gern gemeinsam.
- In Ihrer Arbeit sind sie selbständig und anspruchsvoll.
- Sie übernehmen gerne Aufgaben.
- Sie helfen mit Freude.
- Sie bereiten gerne Überraschungen vor.
- Die Kinder sind behilflich bei der Gartenarbeit.
- Sie sind aktiv bei den Essenvorbereitungen.
- Sie übernehmen gelegentlich Aufgaben.

8. In Aktivitäten realisierendes Lernen

Im Vorschulalter stehen Lernen und Spielen in enger Verbindung. Spielen ist eine wichtige Möglichkeit des Lernens. Spielen und Lernen lassen sich auf gemeinsame Grundlagen zurückführen. Spielen und Lernen haben gemeinsame Merkmale wie:

- Freiwilligkeit (Auch das Lernen führt zum Erfolg, wenn sich das Kind für eine Sache interessiert.)
- Aktivität (Bevorzugt werden interessante Lernprozesse, die voll mit Überraschungen und Problemstellungen sind.)
- Selbständigkeit (Auch beim Spielen können Aufgaben schwierig sein. Das Kind muss sich anstrengen.)
- Fantasie (Beim Lernen und Spielen sind schöpferische Einfälle von Bedeutung.)
- Wiederholung
- Anwendung des Gelernten (Die Kenntnisse sind übertragbar auf andere Situationen.)
- Regeln (Regeln werden auch beim Lernen erkannt und eingehalten.)

Die aufgezählten Merkmale sind sowohl dem spontanen als auch dem gezielten Lernen und Spielen eigen. Daraus folgen die Aufgaben der Kindergärtnerin bei der Planung und Durchführung des Lernens:

- Die Erfahrungen und Erlebnisse der Kindergruppe, die wöchentlich und fortlaufend gewonnen werden, werden komplex und in vielfältigen Formen aufgearbeitet.
- Im Lernprozess wird der Schwierigkeitsgrad der Aufgabe, den Altersbesonderheiten und den individuellen Eigenschaften der Kinder entsprechend, differenziert festgelegt. Über- und Unterforderung sind zu vermeiden.
- Das spontane Interesse des Kindes für ein Lernziel wird verstärkt.
- Die Leistungsmotivation wird durch Lob und Anerkennung gesteigert.

- Bei größeren Kindern wird das Durchhaltevermögen mit geeigneten Aufgaben erhöht. - Das Erlernte wird wiederholt und erweitert.
- Auf ein altersgemäßes Tempo wird geachtet und genügend Zeit zum Üben gesichert.

Das Lernen wird folgenderweise organisiert:

- durch das Freispiel unter entsprechenden Voraussetzungen,
- durch die Verhaltensweise der Kindergärtnerin als Vorbild,
- durch Anregungen und Beschäftigungen.

Eine spezielle Form des Lernens ist der Lernprozess, in dem die Vorbereitung der Kinder auf das Erlernen der Sprache erfolgt. Die Spracherziehung beinhaltet folgende Lernschritte:

- a,** Von der ersten Minute des Kindergartenlebens an werden die Kinder stufenweise, aber ununterbrochen mit der deutschen Sprache konfrontiert. Dadurch bildet sich das Hörverstehen heraus.
- b,** Bei Spieltätigkeiten und Beschäftigungen werden Möglichkeiten geschaffen, die dem Erlernen, Erweitern und Festigen der Sprachkenntnisse dienen. Die Aussprache wird geschult, die Sprechfertigkeit herausgebildet und das produktive Sprechen gefördert. In diesem Lernprozess spielen die gut artikulierte Aussprache der Kindergärtnerin, ihr Sprechverhalten, ihre grammatisch richtige Sprechweise und ihre Anteilnahme, die vom Kind nachgeahmt werden, eine erhebliche Rolle.
- c,** Bei allen Tätigkeitsformen steht das situative und handlungsorientierte Lernen im Vordergrund.
- d,** Durch die vielen und wiederkehrenden Hörerlebnisse werden eine positive Einstellung zur Sprache gewonnen und die zweisprachige Identität des Kindes angebahnt.

VIII. Organisatorische Gestaltung der Spracherziehung

1. Die Gestaltung des Tagesablaufes

7.00 - 9.00 Uhr Freispiel und andere Tätigkeitsformen,
Angebote der Kindergärtnerin,

9.00 - 10.00 Uhr Aufräumen im Gruppenraum,
Täglicher Sport,
Körperpflege,
Frühstück,

10.00 - 12.00 Uhr Märchenvorführung,
Freispiel und andere Tätigkeitsformen,
Angebote der Kindergärtnerin,
Spaziergang, Aufenthalt im Freien,

12.00 - 15.00 Uhr Körperpflege,
Mittagessen,
Mittagsschlaf entsprechend den individuellen
Bedürfnissen der Kinder,
Körperpflege,
Nachmittagsjause

15.00 - 17.00 Uhr Freispiel und andere Tätigkeiten

Bei der Gestaltung des Tagesablaufes werden die festgelegten Zeiten nicht starr eingehalten. Die Wünsche und Bedürfnisse der Kinder werden berücksichtigt. Die Kindergärtnerin zeigt Verständnis für alle individuellen Vorstellungen und Probleme.

Die Kindergärtnerin hat das Leben in ihrer Gruppe so zu gestalten, dass die Kinder Aktivität und Selbständigkeit entwickeln. So werden die Kinder aufgrund von vielfältigen Tätigkeiten Erfahrungen, Fähigkeiten und Sprachkenntnisse erwerben. Durch die Gestaltung des Tagesablaufes nach pädagogischen und hygienischen Grundsätzen werden Ordnung und Beständigkeit im Leben der Kinder gesichert, ihre Entwicklung gewährleistet und gesunde Lebensgewohnheiten herausgebildet.

Während des ganzen Tages hat die Kindergärtnerin die Aufgabe, den Wechsel von Anspannung und Entspannung, aktiver und passiver Erholung, Ruhe und Bewegung, körperlicher und geistiger Tätigkeit zu gewährleisten.

Wiederkehrende Anhaltspunkte werden in den Tagesablauf für die Sicherheit und Geborgenheit der Kinder eingebaut. Die inzwischen deutschen Anleitungen und Aufforderungen der Kindergärtnerin werden von einer Melodie und gutem Rhythmus begleitet.

Diese Musikalität der Sprache stärkt in den Kindern das Wohl- und das Sicherheitsgefühl (beim Aufräumen, bei den gemeinsam ausgeführten Tätigkeiten und Bewegungen, bei der Organisation von Beschäftigungen usw.). Während des Tagesablaufes erhalten die Kinder ausreichende Möglichkeiten, in der Kindergruppe Zuneigung und Anerkennung zu finden. Jedes Kind wird seinen geistigen und körperlichen Gegebenheiten entsprechend optimal gefordert und gefördert, und seine individuellen Neigungen und Interessen werden berücksichtigt.

2. Die Gestaltung des Wochenplanes

Die Kindergärtnerin plant und führt die freien und obligatorischen Beschäftigungen jede Woche in einem Thema durch.

Obligatorische Beschäftigungen sind:

- die Bewegung
- der tägliche Sport

Freie Beschäftigungen:

- das Vorsprechen von Gedichten und Reimen, das Erzählen
- das Kennenlernen der äußeren Welt
- das Zeichnen, das Malen, das Formen, die Handarbeit
- das Lied, die Musik, das Kreisspiel, der Kindertanz

Es ist wichtig die Sprachen, die während der Beschäftigungen von den Kindern abwechselnd verwendet werden, klar und bewusst zu trennen, um eine

Vermischung der Sprachen zu vermeiden, sowie die geplanten Sprechsituationen in der einen oder anderen Sprache zu Ende zu führen und abzuschließen. Die dabei verwendeten Anleitungen der Kindergärtnerin werden mit Mimik und Gestik begleitet und verständlich gemacht.

Die Anleitungen und Aufforderungen werden immer entsprechend den sprachlichen Situationen gewählt.

3. Unsere Feste

Herbst

- Kirchweih – die Kinder nehmen an den Veranstaltungen des Dorfes teil.
- Erntedankfest – Weinlesefestaufzug – die Kinder fahren auf Wagen oder Traktoren mit und sie sind verkleidet.
- St. Martin-Fest – Festaufzug mit Laternen zusammen mit den Eltern.

Winter

- Advent – festliche Stimmung zu Weihnachten, die Kinder bekommen jeden Tag ein kleines Geschenk.
- St. Nikolaus – der Nikolaus besucht die Kinder in dem Kindergarten. Sie lernen Reime und Lieder auch auf Deutsch.
- Weihnachten – die Kinder schmücken ihren Gruppenraum, und lernen schöne deutsche Weihnachtslieder und Gedichte.
- Fasching – die Kinder ziehen Kostüme an und führen auch deutsche Kreisspiele, oder Lieder an dem Faschingfest vor.

Frühling

- Ostern – die Kinder verzieren Ostereier, und lernen Gedichte, Reime, Lieder und Spiele von dem Osterhasen kennen.
- Muttertag – die Kinder bereiten sich mit Geschenken und mit einem Programm auf das Fest vor.
- Kindertag, Frühlingsfest – die kleineren Kinder verabschieden sich von den Größeren und dann feiern sie das Ende des Vorschuljahres.
- Geburtstagsfest – allen Kindern wird gratuliert und sie werden beschenkt. Sie lernen Geburtstagslieder auch auf Deutsch.

Sommer

- Die Kinder lernen Volksspiele und Volkstänze kennen.

IX. Kontakte des Kindergartens

1. Kindergarten – Familie

Im Interesse der optimalen Entwicklung der Kinder halten wir es für wichtig, enge Kontakte zu den Familien auszubauen.

- Wir versuchen die Regeln des Zusammenlebens und die Gewohnheiten der einzelnen Familien kennenzulernen und zu akzeptieren.
- Wir versuchen die Probleme der Eltern weitgehend zu verstehen und ihnen unseren Möglichkeiten entsprechend Hilfe anzubieten.
- Wir informieren die Eltern täglich über das Kind, wenn die Eltern Interesse dafür zeigen.
- Wir informieren die Eltern über unser Programm und versuchen mit ihnen eng zusammenzuarbeiten.

Die Formen der Zusammenarbeit

- Das Aufnahmegespräch - gegenseitige Informationen
- Eingewöhnung des Kindes mit der Mutter, oder mit einem anderen Familienmitglied
- Elternsprechstunden
- „Tage der offenen Türe“ - die Eltern bekommen Gelegenheit, ihr Kind im Kindergartenalltag zu beobachten und darüber mit der Erzieherin zu sprechen.
- Gemeinsame Veranstaltungen mit den Eltern organisieren.
- Elternbeirat – er unterstützt die Erziehungsarbeit des Kindergartens und fördert die Zusammenarbeit zwischen dem Kindergarten (Erzieherinnen), dem Elternhaus bzw. dem Vormund.

2. Kindergarten – Gesundheitsorganisationen

Kontakte zu den Gesundheitsorganisationen

- Mit der Fürsorgerin, mit dem Arzt, Zahnarzt und mit dem Familienhilfsdienst arbeiten wir zusammen.

Die Formen der Zusammenarbeit

- Der Kinderarzt steht uns je nach Bedarf zur Verfügung, jährlich untersucht er alle Kinder und stellt die Schulfähigkeit der Vorschulkinder fest.
- jährliche Hör- und Sehuntersuchung
- einmal jährlich Zahnuntersuchung
- gelegentliche Besprechungen mit dem Arzt und der Fürsorgerin
- informative Vorträge für die Eltern

3. Kontakt zu Fachinstituten

Der Kindergarten bemüht sich um den Ausbau fachlicher Kontakte mit den anderen ungarischen Kindergärten im Ausland. Er ist interessiert an dem Aufrechterhalten und Ausbildung eines Fachgebietes zwischen den ungarischen Institutionen im Karpatenbecken. Es gibt eine dauerhafte Beziehung zu der Arbeitsgemeinschaftsleiterin des anderen Kindergartens in Solymár.

Die Formen der Zusammenarbeit:

- gemeinsame Programme, Veranstaltungen, Ausstellungen
- gemeinsame Besprechung, Fortbildung

4. Kindergarten – Schule

Eine Zusammenarbeit zwischen Kindergarten und Grundschule kann die Kinder auf den Schulbeginn vorbereiten und ihnen den Wechsel vom Kindergarten in die Schule erleichtern.

Die Erzieherinnen sollen die Erwartungen, die Erziehungs- und Bildungsmethoden und die Zielsetzungen der Schule kennenlernen, um die Kinder auf die Schule optimal vorbereiten zu können.

Die Formen der Zusammenarbeit

- gegenseitige Besuche der Erzieherinnen und Lehrerinnen der ersten Grundschulklassen
- gemeinsame Elternabende (Einladung der Lehrer/innen zum Elternabend)
- gemeinsame Fortbildungen und Arbeitsgemeinschaften
- gemeinsame Feste oder wenigstens gegenseitige Teilnahme an den Festen
- gegenseitiger Besuch von Ausstellungen und Veranstaltungen

5. Kindergarten – Kulturhaus

Kontakt zur Bibliothek und zum Kulturhaus

Formen der Zusammenarbeit

- Besuch dieser Institutionen mit den Kindern
- einen ununterbrochenen Informationsaustausch ermöglichen
- Teilnahme an den Programmen dieser Institutionen

6. Kindergarten – Kinderwohlstanddienst

Die Kindergartenleiterin nimmt Kontakt zum Kinderwohlstanddienst bei Bedarf auf, damit den gefährdeten und benachteiligten Kindern und Familien geholfen wird.

7. Kindergarten – Deutsche Nationalitätenselbstverwaltung

Die Nationalitätenselbstverwaltung und die kommunale Selbstverwaltung arbeiten eng zusammen, sie sorgen für den Unterhalt des Kindergartens.

Formen der Zusammenarbeit

- gegenseitige Informationen, persönliche Besprechungen

- Bericht der Kindergartenleiterin
- Teilnahme an den Veranstaltungen der Nationalitätenselbstverwaltung
- gemeinsame Programme

8. Kindergarten – Pädagogische Fachbezogene Dienststelle

Kontakt mit dem Pädagogischen Fachbezogenen Institut im
Komitat (Landesbezirk) Pest.

Die Form der Zusammenarbeit

- gegenseitig Informationen austauschen

9. Kindergarten – Stiftung

Die Stiftung unseres Kindergartens heißt ÓV-LAK („Ich schütze dich“)
Stiftung. Die Mitglieder des Kuratoriums und die Kindergartenleiterin arbeiten
eng zusammen.

Formen der Zusammenarbeit

- gemeinsame Besprechungen
- gemeinsame Programme

X. Kinderschutz im Kindergarten

Unser Ziel in der Kinderschutzarbeit

Nach Beobachtung wird festgestellt, was die Kinder im Kindergarten, in der Familie nachhaltig beeinflusst (hohe Kinderzahl in der Gruppe, allein erziehende Eltern, gefühlsarmer familiärer Hintergrund, zu hohe Anforderungen).

Unsere Aufgaben

Die Persönlichkeit der Kinder kennenzulernen, das Erschließen der Familienverhältnisse, die Analyse der Partnerbeziehungen in der Kindergruppe. Daraus folgt, dass wir in der Organisation des Kindergartenlebens die Kompensation der Nachteile durch die individuelle Behandlungsweise und die Verstärkung der Verantwortung dem Kind gegenüber in der Familienerziehung fördern.

Wir streben das Aufrechterhalten der persönlichen Beziehungen zu den Eltern an. Aufgabe der verantwortlichen Kollegin ist die Kontaktaufnahme zu Fachleuten (Psychologe, Arzt, Familienberatung), zu den anderen Kollegen/Kolleginnen im Kindergarten. Die Kindergärtnerinnen gehen mit den Kindern liebevoll um, sie bauen mit den Eltern eine gute Zusammenarbeit auf.

XI. Spezielle Dienstleistungen im Kindergarten

Dienstleistung während der Erziehungszeit:

- Arbeit der Logopädin
- Bewegungstherapie für die Kinder, die verschiedenen Fähigkeits- und Verhaltensprobleme haben.
- Volkstanz wöchentlich eine Stunde
- zweitägiger Ausflug für die größeren Kinder
- „Komm mit ins Zahlenland“ –die Entwicklung der Zahlkenntnisse der großen Gruppe.
- „Hans Hase“ – die Förderung der deutschen Sprachkenntnisse der großen Gruppe.
- „Hocus Lotus“ – die Vorbereitung des Sprachlernens der mittleren Gruppe.

XII. Das Kontroll- und Bewertungssystem des Kindergartens

1. Schriftliche Dokumente des Kindergartens

- Das Landesgrundprogramm der Kindergartenerziehung
- Richtlinien der Kindergartenerziehung der Nationalitäten
- Das örtliche Programm des Kindergartens
- Jahresplan der pädagogischen Arbeit
  - Aktuelle Organisations- und Verwaltungsaufgaben
  - Die wichtigsten Aufgaben des örtlichen Programms. Analyse, Auswertung.
  - Die Planung der Gruppenbesuche
- Jahresplan der Arbeitsgemeinschaft
  - Erziehungs- und Tätigkeitsprogramm der einzelnen Kindergruppen
  - Der Förderungsplan des Tätigkeitsprogramms im Einwochenzyklus
  - Dokumentation der individuellen Entwicklung und Förderung
- Kinderpersonalblatt
- Eintragsbuch: Daten, Verzeichnis

2. Die Kontrolle und Bewertung der pädagogischen Arbeit

Ziel dieser Kontrolle und Bewertung ist die Bereicherung und Entwicklung der Praxisarbeit. Die Bereiche sind:

- Kontrolle, Analyse der Dokumente
- Kontrolle der Bedingungen der Erziehungsarbeit
- Kontrolle der Verwirklichung des örtlichen Erziehungsprogramms

Für die pädagogische Arbeit ist vor allem die Leiter/in verantwortlich, zu ihrem Aufgabenbereich gehören auch die Kontrolle und die Auswertung.

Die Kontrolle wird systematisch während des Erziehungsjahres vollzogen, sie wird im jährlichen Arbeitsplan festgelegt. Am Ende des Erziehungsjahres wird eine zusammenfassende schriftliche Analyse, Bewertung gefertigt. Unter den Prozessen, die den ganzen Kindergarten betreffen, spielen die Überprüfung und Auswertung des Schuleintritts der Kinder eine herausragende Rolle.

3. Die Kontrolle und Bewertung der Entwicklung der Kinder und der Kindergruppen

Die Planung des Erziehungs- und Tätigkeitsprogramms der Kindergruppen richtet sich nach dem Entwicklungstempo, den Ansprüchen der Kinder und den spontanen Situationen. Die Aufgaben bauen aufeinander auf.

Die Kontrolle wird Anfang und Ende des Erziehungsjahres von dem/der Leiter/in durchgeführt.

Die Leiterin kontrolliert und bewertet die Planung kontinuierlich mit Berücksichtigung der Zielsetzungen des Programms während der Gruppenbesuche. Die Kindergärtnerinnen fertigen beim Eintritt in den Kindergarten und am Anfang und am Ende der großen Gruppe nach den einzelnen Beobachungskriterien der Kinder eine schriftliche Bewertung über ihre individuelle Entwicklung an. Wichtig sind die kontinuierliche Beobachtung, das Kennenlernen der Kinder sowie ihrer Entwicklungstempos und die Erfassung und Beschreibung des Rückstandes.

Literaturverzeichnis

1. Az óvodai nevelés országos alapprogramja. Budapest,2009
2. A nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól szóló 1993. évi LXXVII. Törvény
3. Deli Andrásné – Nagy Jenőné: Útmutató a nemzeti és etnikai kisebbségi óvodák helyi nevelési programjának elkészítéséhez. Budapest, 1996
4. Talabér Ferencné: Nyelvi nevelés – nyelvi fejlesztés a nemzetiségi óvodákban. Budapest 2004
5. Terézia Talabér: Zweisprachigkeit im Kindergarten. Sopron 1992
6. Terézia Talabér: Spiel mit dem Wort, Spiel mit der Sprache. Budapest, 1998
7. Rosa Mammel: Rahmenplan für deutsch-ungarische Kindergarten Budapest,1997
8. Rosa Mammel: Deutsch im Kindergarten. Budapest, 1995
9. Monika Jager-Manz: Ich sag dir was. Baja, 1996

Intézmény OM - azonosítója: 200 641	Készítette: <i>Dreierová Johana</i> ..... intézményvezető
Legitimációs eljárás - Az érvényességet igazoló aláírások:	
13/2019. (01.21.) határozatszámon elfogadta: <i>Josab Dora</i> ..... nevelőtestület nevében <i>Málkai Kincs Kincs</i> ..... szakalkalmazottak nevében	Véleménynyilvánítók: <i>Kiss Zoltán Csaba</i> ..... Óvodai szülői szervezet nevében
13/2019. (01.21.) határozatszámon jóváhagyta: <i>Dreierová Johana</i> ..... intézményvezető 	
Egyetértését kinyilvánította: Német Nemzetiségi Önkormányzat Solymár Fenntartó, működtető <i>A. Cserey</i> ..... Német Nemzetiségi Önkormányzat elnöke 	
Hatályos: 2019. január 21.	
A dokumentum jellege: Nyilvános	
Megtalálható: Hirdetőtáblán	
eredeti példány	